

211-966
50024

AKADÉMIAI

É R T E S Í T Ő

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MEGBÍZÁSÁBÓL

SZERKESZTI

VOINOVICH GÉZA

FŐTITKÁR

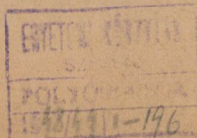

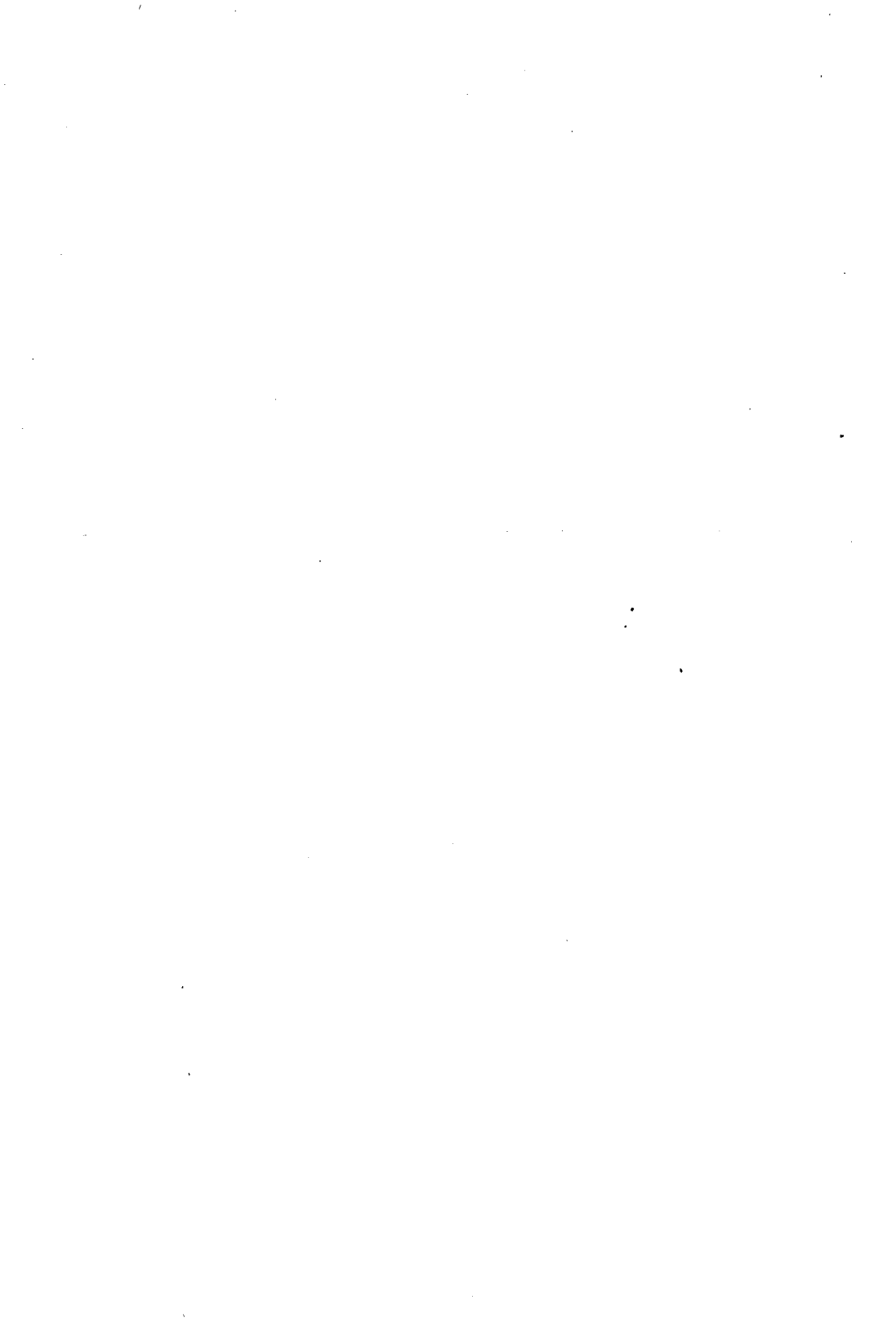
LIV. KÖTET — 478. FÜZET

BUDAPEST

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

1946.

AKADÉMIAI ÉRTESÍTŐ

Szerkeszti: VOINOVICH GÉZA

LIV. KÖTET — 1946.

I.

Az Akadémia belső tagjai.

(Az 1946. évi nagygyűlés után.)

Elnökség:

Kodály Zoltán t. tag, elnök,
Szent-Györgyi Albert t. tag, másodelnök,
Voinovich Géza t. tag, főtitkár.

Igazgató Tanács:

Kodály Zoltán t. t., elnök,
Szent-Györgyi Albert t. t., másodelnök,
Voinovich Géza t. t., főtitkár.

I. osztály.

Pais Dezső r. t.
Németh Gyula r. t.

Eckhardt Sándor l. t.
Ligeti Lajos l. t.
Turóczy-Trostler József l. t.
Zilahy Lajos l. t.

Gazd. szakértő: Bisztray Ferenc
kas Ferenc.

III. osztály.

Bay Zoltán r. t.
Gombás Pál l. t.

Fejér Lipót t. t.
Zemplén Géza t. t.
Buzágh Aladár r. t.
Egerváry Jenő l. t.

Gazd. szakértő: Kárász Artur.

II. osztály.

Moór Gyula r. t.
Hajnal István r. t.

Alföldi András r. t.
Prohászka Lajos l. t.
Szász István l. t.
Varga István l. t.

Gazd. szakértő: Baranyai Lipót t. t.

IV. osztály.

Mansfeld Géza l. t.
Wolsky Sándor l. t.

Beznák Aladár l. t.
Jávorka Sándor r. t.
Manninger Rezső r. t.
Rusznayk István l. t.

Gazd. szakértő: Ráth István.

*Tiszteleti tagok.**I. osztály.*

Herczeg Ferenc	Láng Nándor
Ravasz László	Zolnai Gyula
Voinovich Géza, főtitkár	Förster Aurél
Szász Károly	8. Kodály Zoltán, elnök

II. osztály.

Bethlen István	Baranyai Lipót
Balogh Jenő	Polner Ödön
Finkey Ferenc	Bolgár Elek
Domanovszky Sándor	9. Vámbéry Rusztem
Kornis Gyula	

III. osztály.

Mauritz Béla	Fejér Lipót
Hevesi György	5. Zemplén Géza
Vendl Aladár	

IV. osztály.

Ferdinánd cár	4. Szent-Györgyi Albert
Zimmermann Ágoston	másodelnök
Marek József	

Rendes és levelező tagok:

Alosztályok szerint csoportosítva.

• I. *Nyelv- és széptudományi osztály.*

A) *Nyelvtudományi alosztály.*

Rendes tagok.

Melich János
Németh Gyula osztálytitkár
Huszi József
Pais Dezső osztályelnök
Lazicius Gyula
Moravesik Gyula
7. Zsirai Miklós

Levelező tagok.

Mészöly Gedeon
Schmidt Henrik
Zichy István
Klemm Antal
Szidarovszky János
Nagy J. Béla
Ligeti Lajos
Sági István
Bárczi Géza
Knieszsa István
Tamás Lajos
Ivánka Endre
Gáldi László
Csefkó Gyula
Marót Károly
Fokos Dávid
17. Beke Ödön

B) Széptudományi alosztály:

Rendes tagok.

Szinnyei Ferenc	Zsigmond Ferenc
Horváth János	György Lajos
Viszota Gyula	7. Gulyás Pál
Kéky Lajos	

Levelező tagok.

Vargha Damján	Márai Sándor
Thienemann Tivadar	Tamási Áron
Pukánszky Béla	Koltay Kastner Jenő
Csathó Kálmán	Galamb Sándor
Alszeghy Zsolt	Turóczy-Trostler József
Brisits Frigyes	ig. t.
Aprily Lajos	Zilahy Lajos
Mitrovics Gyula	Illyés Gyula
Rédey Tivadar	Sik Sándor
Zolnai Béla	20. Pátzay Pál
Eckhardt Sándor	

II. A bölcséleti, társadalmi és történeti tudományok osztálya.

A) Bölcséleti és társadalomtudományi alosztály:

Rendes tagok.

Angyal Pál	Tomecsányi Móric
Kolosváry Bálint	Szladits Károly
Heller Farkas	Bartók György
Schütz Antal	Holub József
Navratil Ákos	Buza László
Moór Gyula osztályelnök	12. Laky Dezső

Levelező tagok.

Balogh Artur	Tury Sándor Kornél
Dolányi Alajos	Abay Gyula
Czettler Jenő	Gratz Gusztáv
Dékány István	Boér Elek
Kováts Ferenc	Gajzágó László
Vinkler János	Molnár Kálmán
Balás Károly	Balás P. Elemér
Kuncz Ödön	Heller Erik
Surányi Unger Tivadar	Szászy István
Irk Albert	Varga István
Vladár Gábor	Theiss Ede
Marton Géza	Szemere Samu
Nizsalovszky Endre	Horváth Barna
Prohászka Lajos	28. Bibó István

B) Történettudományi alosztály.

Rendes tagok.

Szentpétery Imre	Tóth Zoltán
Lukinich Imre	Szekfü Gyula
Gerevich Tibor	Mályusz Elemér
Eckhart Ferenc	Alföldi András
Hajnal István osztálytitkár	10. Révész Imre

Levelező tagok.

Erdélyi László	Jánossy Dénes
Bruckner Győző	Biró Vencel
Nagy Miklós	Szabó István
Divéky Adorján	Szilágyi Loránd
Szabó Dezső	Balla Antal
Miskolczy Gyula	Ember Győző
Nagy Lajos	Genthon István
Markó Árpád	Deér József
Lepold Antal	Kumorowitz Bernát
Fekete Lajos	Wellmann Imre
Fettich Nándor	Ortutay Gyula
Házi Jenő	Supka Géza
Balanyi György	27. Kerényi Károly
Váczy Péter	

III. *A matematikai, fizikai, kémiai és műszaki tudományok osztálya.**Rendes tagok.*

Rybár István	Schulek Elemér
Riesz Frigyes	Széki Tibor
Gróh Gyula	Vitális István
Zechmeister László	Békésy György
Vendel Miklós	Buzágh Aladár
Bay Zoltán osztályelnök	Doby Géza
	13. Szentpétery Zsigmond

Levelező tagok.

Oltay Károly	Gyulai Zoltán
Cholnoky Jenő	Mihailich Győző
Papp Károly	Szőkefalvi Nagy Gyula
Szily Kálmán	Prinz Gyula
Pekár Dezső	Verebély László
Fröhlich Pál	Schréter Zoltán
Császár Elemér	Tokody László
Telegdi Roth Károly	Romwalter Alfréd
Varga József	Jáky József

Maucha Rezső
 Jendrassik György
 Egerváry Jenő
 Erdey-Grúz Tibor
 Papp Simon
 Pattantyus A. Géza
 Plank Jenő
 Cotel Ernő
 Kotsis Iván
 Szőkefalvi Nagy Béla

Náray-Szabó István
 Müller Sándor
 Borbély Samu
 Bruckner Győző
 Bulla Béla
 Detre László
 Tárcezi-Hornoch Antal
 Gombás Pál osztálytitkár
 Schay Géza
 38. Csűrös Zoltán

IV. *A biológiai és orvosi tudományok osztálya.*

Rendes tagok.

Gelei József
 Manninger Rezső
 Herzog Ferenc
 Dudich Endre
 Illyés Géza

Jávorka Sándor
 Soós Lajos
 Issekutz Béla
 9. Miskolezy Dezső

Levelező tagok.

Vámosy Zoltán
 Csiki Ernő
 Bodnár János
 Baló József
 Gyórfy István
 Varga Lajos
 Fekete Zoltán
 Mócsy János
 Johan Béla
 Balogh Ernő
 Belák Sándor
 Andreánszky Gábor
 Beznák Aladár
 Entz Béla
 Haynal Imre
 Moesz Gusztáv
 Surányi János
 Ábrahám Ambrus

Kotlán Sándor
 Kuthy Sándor
 Laki Kálmán
 Mendöl Tibor
 Frigyesi József
 Ivánovich György
 Tóth László
 Törő Imre
 Sántha Kálmán
 Wolsky Sándor osztály-
 titkár
 Jancsó Miklós
 Straub Bruno
 Ernst Jenő
 Mansfeld Géza h. osztály-
 elnök
 33. Rusznyák István

II.

Az Akadémia az ostrom alatt.

Az Akadémia benső, tudományos élete 1944 óta úgyszólván szünetelt. 1944-ben nem lehetett megtartani a májusról a közviszonyok alakulása miatt elmaradt s utóbb november 7- és 8-ikára kitűzött összevont nagygyűlést sem. Csak egy részleges nagygyűlés ült össze a kitűzött jutalmak kiadására.

A nagyjutalomnak a jelentésben javasolt kiadása ellen az I. osztály egy tagja az ülés előtt maga és egy társa nevében tiltakozott. A bíráló bizottság javaslata 1944. március 24-én adatott nyomdába szedésre, április 4-én pedig imprimálva nyomásra, amikor még a rendes májusi nagygyűlésre készült az Akadémia. A részleges nagygyűlés a javaslatot elfogadta. A jutalom azonban nem kézbesítettett s a május 30-i nagygyűlés e határozatot meg is változtatta.

Az Akadémia tagjai csak 1945. március 7-én gyűltek össze újból Melich János r. tag meghívására, hogy ideiglenes elnököt válasszanak. Az összegyűltek egyetértettek abban, hogy szükség van ideiglenes elnökre, meg is egyeztek Kornis Gyula ig. és r. tag személyében, aki az ostrom óta többször megfordult az Akadémián s tanácsolt és intézkedett. Az ideiglenes elnök az évkör leteltéig választatott meg.

Az Akadémia palotája az ostrom előtt svéd védettség alá helyeztetett, de annak fogamatja nem volt. — A Dunaparton a heti ülésterem alatt nagy gödröt ástak, melyet robbanóanyagdal készültek megtölteni; ezt sikerült elhárítani; azt azonban nem, hogy a könyvtár s az I. emelet ablakaiba géppuskákat helyezzenek el. Ez a felkészülés heves támadásnak tette ki az Akadémia épületét. 27 akna ért. Tetőzete nagyrészt leégett, a Széchenyi-múzeum lezuhant az alatta levő Vigyázó-könyvtárba, a képes és az elnöki terem kiegett, a II. lépcső leszakadt, stb. — A könyvtár és a Goethe-szoba anyaga súlyos károkat szenvedett. — A palotával egybeépített bérházban 28 lakás közül 6 maradt épségben.

A tudományos célokra felgyűjtött készpénz, 837.671 pengő, megsemmisült, hasonlóképpen a Vigyázó-örökséghez tartozott értékpapírkészlet. Az Akadémia házi kezelésben volt birtokain elvesztek a készpénzkészletek, az élő és holt felszerelések, a magtári készletek. Ez a kár 1.142.000 pengő. A földbirtokok kiosztattak.

Az Akadémiát ért eseményekről a főtitkár naplót vezetett, mely az irattárban van elhelyezve a jószágigazgatónak a gazdasági ügyekről szóló részletes jelentésével együtt. Az 1945. április 26-án tartott összes ülésnek a főtitkár összefoglaló jelentést tett, mely szintén megvan az irattárban.

III.

CIV. nagygyűlés.

1945. május 28—30.

I. nap, május 28-án.

J e g y z ő k ö n y v

a M. Tud. Akadémia 1945. május 28-án, délután tartott nagygyűlési elegyes üléséről.

Vendl Aladár r. t. másodelnök elnöklete alatt jelen vannak: Ravasz László, Voinovich Géza, Szász Károly, Petrovics Elek, Láng Nándor, Domanovszky Sándor, Kornis Gyula, Baranyai Lipót, Zimmermann Ágoston, Mauritz Béla, Marek József, t. tagok, Melich János, Viszota Gyula, Németh Gyula, Förster Aurél, Huszti József, Pais Dezső, Lukinich Imre, Kolosváry Bálint, Heller Farkas, Gerevich Tibor, Eckhart Ferenc, Navratil Ákos, Tóth Zoltán, Szekfü Gyula, Moór Gyula, Tomcsányi Móric, Zemplén Géza, Rybár István, Gróh Gyula, Manninger Rezső és Jávorka Sándor r. tagok.

A jegyzőkönyvet Lukinich Imre helyettes főtitkár vezeti.

I. A másodelnök előadja, hogy az elegyes ülés tárgya az elnök, másodelnök és főtitkár választása az 1945/46. évre. Szükségessé tette ezt a volt elnök külföldre való távozása s a másodelnök és főtitkár lemondása, az április 26-án tartott összes ülés határozatának megfelelően.

II. A másodelnök elrendeli a titkos szavazást a megválasztandó elnök személyére vonatkozólag. A választás megtörténvén, a másodelnök kihirdeti az eredményt, melynek értelmében a beadott 30 szavazatból 26 szóval Kornis Gyula t. tag választatott meg. Két szavazólap üres, két szavazat pedig Baranyai Lipót t. tagra csett. A másodelnök kiküldi a hármas bizottságot (Pais Dezső, Moór Gyula és Marek József tagokat), hogy az épületben tartózkodó elnököt értesítsék az eredményről.

A másodelnök üdvözli a megválasztott elnököt és átadja az elnöki széket.

A megválasztott elnök általános szempontokból körvonalazza az Akadémia helyzetét és feladatait s elfoglalja székét.

III. Ezután az elnök elrendeli a titkos szavazást a *másodelnök* személyét illetőleg. A titkos szavazás megtörténvén, az elnök kihirdeti az eredményt, melynek értelmében másodelnökké ugyancsak a ciklus hátralévő egy évére Vendl Aladár r. tag

választatott meg, 32 szóval egyhangúlag — kit az elnök azonnal üdvözöl is.

IV. Az elnök elrendeli a szavazást a *főtitkár* személyére vonatkozólag. A választás megtörténvén, kihirdeti az eredményt, melynek értelmében főtitkárrá Voinovich Géza t. tag választatott meg, a beadott 31. szavazat közül 19 szóval; Huszti József 8, Láng Nándor, Németh Gyula, Lukinich Imre 1—1 szavazatot kapott, 1 cédula üres. — A megválasztott főtitkárt üdvözli.

A főtitkár megköszöni az üdvözlést.

V. Az elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére fölkéri Németh Gyula és Rybár István r. tagokat és az ülést berekeszti.

Jegyezte:

Lukinich Imre
h. főtitkár.

Hitelesítésül:

Vendl Aladár
másodelnök.

Hitelesítők:

Németh Gyula,

Rybár István.

IV.

CIV. nagygyűlés.

1945. május 30-án. — II. nap. Összes ülés.

(A május 28-án tartott osztályülések választásai ezen összes ülés alábbi jegyzőkönyvében foglaltatnak; az osztályokban lefolyt szavazások eredményei együtt vannak feltüntetve a jelen összes-ülés tagválasztásának kimutatásával.)

Elnök: Kornis Gyula t. t.

Jelen vannak: Ravasz László, Voinovich Géza, Szász Károly, Láng Nándor, Domanovszky Sándor, Zimmermann Ágoston, Mauritz Béla, Marek József t. tagok, Melich János, Viszota Gyula, Németh Gyula, Förster Aurél, Huszti József, Pais Dezső, Lukinich Imre, Gerevich Tibor, Navratil Ákos, Tóth Zoltán, Moór Gyula, Tomesányi Móric, Zemplén Géza, Vendl Aladár, Rybár István, Gróh Gyula, Manninger Rezső és Jávorka Sándor r. tagok.

I. Az elnök felszólítja a főtítkárt jelentésének megtételére.

II. A főtítkár jelenti: Tárgysor szerint az 1. pont a megválasztott osztályelnökök és osztálytitkárok bejelentése. Az I. osztály korelnöki székét Szász Károly foglalta el, az osztály 28-án elnökévé Pais Dezsőt választotta meg 19 szavazat közül 18 szóval. A megválasztott elnök azonban közölte az osztállyal, hogy a választást nem fogadja el, indokairól nem kíván nyilatkozni. Miután ezt az elhatározását megismételte, az osztály úgy határozott, hogy az elnöki széket május 30-án tölti be s ezért az összes ülés előtt ¾3 órára hívta össze az osztály jelenlevő tagjait. Ezen az osztályülésen osztályelnökké ismét Pais Dezső választatott meg. Pais Dezső nem fogadja el osztályelnökké való megválasztatását, de az osztály óhajlására vállalja ideiglenesen az elnöki teendők ellátását. Osztálytitkárrá az I. osztály újból Németh Gyula r. tagot választotta meg.

A II. osztály osztályelnökké egyhangú lelkesedéssel Moór Gyula r. tagot választotta meg, osztálytitkárrá hasonlóképp egyhangúlag Lukinich Imre r. tagot.

A III. osztály, minthogy Marek József eddigi osztályelnök korára való tekintettel nem volt hajlandó az osztályelnökséget elvállalni, titkos szavazással, 25 szavazatból 18 szóval Zemplén Géza r. tagot választotta meg, osztálytitkárrá pedig

26 leadott szavazatból 23 szóval Mauritz Béla eddigi osztálytitkárt. Tudomásul szolgál.

(Az osztályokban megtartott szavazások eredményei hátrább, az összes ülésen lefolyt szavazással egyesített rovatokban közöltetnek.)

A III. osztály május 28-án tartott osztályülésében újból foglalkozott a Nagyjutalom és a Marczibányi-mellékjutalom ügyével. Zimmermann Ágoston, Belák Sándor, Balogh Ernő és Mauritz Béla bizottsági tagok részletesen megvilágították a bizottság eredeti, még az 1944. év február havában hozott döntését. Hangsúlyozták, hogy a bizottságot a javaslat elkészítésekor kizárólag a tudományos szempontok vezették. Hosszabb eszmecsere után az osztály úgy határozott, hogy a *Nagyjutalom* Soós Lajos: *A Kárpát-medence Mollusca-faunája* c. művének, a *Marczibányi-mellékjutalom* pedig Rozlozsnik Pál: *Dobsina környékének földtani viszonyai* c. művének adassék ki.

Az összes ülés a javaslatot elfogadja.

A többi jutalom kiadására nézve az osztályok javaslatait az összes ülés tudomásul vette.

Az I. osztály

a *Kornfeld-jutalmat* Bárczi Géza *Magyar szövejtő szótárának*,

a *Weiss Fülöp-jutalmat* Medgyessy Ferencnek Győr város részére készült Szent István-szobráért,

a *Sámuel-Kölber-jutalmat* pedig Gyóni Mátyás *A magyar nyelv görög feljegyzései szövevényei* c. tanulmányának,

a II. osztály

a *Magyar Általános Köszémbánya „Rt.* alapítványából létesített *Berzeviczy-jutalmat* Heller Farkas *A közgazdasági elmélet története* c. művének,

a *Chorin Ferenc-jutalmat* Neubauer Gyula *A világgazdaság válaszüton* c. munkájának,

a *Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara jutalmát* Theiss Ede *Konjunktúrapolitika* c. művének,

a *Kőrössy Flóra-jutalmat* Hajnal István *A kis nemzetek történelmírása* c. munkájának ajánlotta kiadni.

A Molnár Kálmán-féle alkotmányjogi pályadíjat nem adták ki.

A III. osztály

az együttesen kezelt adományokból és hagyományokból létesített jutalmat Tokody László *Egy geokémiai szabály és alkalmazása* c. pályamunkájának,

a biológiai jutalmat pedig a *Vedere per credere* jeligéjű pályamunkának javasolta kiadni. Szerzője Deseő Dezső orvos.

V. Az 1945. évre pályakérdéseket és jutalmakat az Akadémia nem hirdethet, anyagi helyzetének bizonytalansága miatt.

Az összes ülés e kénytelenséget tudomásul veszi.

VI. Az április 26-i ülés a tisztségviselők lemondását követelte, s ezt az indítványt elfogadottnak tekintette. Melich János főkönyvtárnok úr azonban a következő beadványt intézte az Akadémia elnökségéhez:

„Tekintetes Akadémia! Az Alapszabályok 12. §-a szerint az Akadémia szervezetét alkotják: az elnök, a másodelnök, az alább meghatározott minőségű tagok, az Igazgató Tanács, a főtitkár, az osztályok elnökei és titkárai s a szükséges tiszti és altiszti (szolga) személyzet. E §-ban tehát a főkönyvtárnok csak a tiszti személyzetbe lehet sorolva, oda, ahova a főtitkári hivatalvezető, a gondnok, az alkönyvtárnok (I. Alapszabály 46., 49., 50. §.). Az almanachok is, így a legutoljára megjelent 1943. évi, a főkönyvtárnokot a tisztségviselők csoportjában említik, tehát ott, ahol pl. az osztálytitkárokat nem sorolják fel (I. Almanach 1943: 118—123.).

Az április 26-án tartott akadémiai zárt összes ülésen Pais Dezső r. t. osztályelnök és társai indítványozták, hogy az Akadémia minden választott tisztviselője és az Igazgató Tanács minden tagja mondjon le és új választások legyenek. A nyilatkozat elmaradása lemondást jelent. — Az összes ülés az indítványt nagy többséggel elfogadta.

Magam iránt való szent kötelességem nyilatkozni és kérem a tekintetes Akadémiát, kegyeskedjék meghallgatni.

Az Alapszabályok 50. §-a szerint „a főkönyvtárnokot az összes ülés egyhangú szótöbbséggel életfogytiglan választja és a gróf Teleki-család alapító ága nevezi ki a belső tagok sorából.“ — Az Ügyrend 14. §-a körülírja a tisztség betöltése körüli eljárást. A § n) pontja szerint az összes ülés tárgyai közé tartozik a „főkönyvtárnoki tisztre ajánlás a könyvtári bizottság indokolt javaslata alapján“. 1943. május 29-én 230/1943. sz. kelt kinevező okiratomban is az van, hogy engem „a Magyar Tudományos Akadémiának f. év május 24-én tartott összes ülésében tett ajánlata alapján“ a gróf Teleki-nemzetség alapító ága fő-

könyvtárnokká kinevezett. A két fogalmazás közt lényegbevágó eltérés van. Az Alapszabályok szerint az összes ülés választ, s a megválasztottat a gróf Teleki-nemzetség alapító ága az Akadémia főkönyvtárnokává kinevezi, az Ügyrend és kinevező okiratom szerint azonban az összes ülés csak ajánl, s az ajánlottat az Akadémia főkönyvtárnokává a Teleki-nemzetség alapító ága kinevezi. Mind a két esetben: választással vagy ajánlással, de az illető személy csak akkor az Akadémia főkönyvtárnoka, ha a Telekiek alapító ága erre ki is nevezte. Szórszálhasogatás volna tőlem is, hogyha abba kapaszkodnék, hogy nem választás, hanem ajánlás folytán kaptam meg 1943. május 24-én — hetvenegyedik életévemben — a főkönyvtárnoki díszes állásra való kinevezésemet, amikor a vele járó lakásról az Akadémia javára lemondtam. Az Akadémia f. évi április 26-i határozata tehát, amely választásról beszél, reám nem vonatkozik. Én az Alapszabályokat s nem kinevező okiratomat tekintem irányadónak, tehát választás útján kaptam kinevezésemet, mindenesetre elsősorban az Akadémia bizalmából. Az Akadémia ezt a bizalmat megvonhatja tőlem, ha úgy találja, hogy a megválasztásom óta eltelt két esztendőben kárára voltam könyvtárának. Felelősség mellett vezettem s vezetem ma is a könyvtárat. Becsületem és multam, jelenem tisztasága nevében is kérnem kell a tekintetes Akadémiát, méltóztassék akár a ma szokásos módon, akár a könyvtári bizottság útján a vizsgálatot, a fegyelmit vagy bármi néven nevezendő eljárást megindítani és ez eljárás alapján ítélezzék felettem a tekintetes Akadémia. Magam azonban a főkönyvtárnoki állásról nem azért nem mondok le, mert életem végéig vagyok kinevezve, esetleg más félelmi okból, de mert nem mondhatom azt, hogy én ezt az állást rosszul, az Akadémia kárára töltöttem be. Emelt fővel mondom, hogy könyvtári tapasztalataimmal, könyvtártudományi ismereteimmel mindenkör az Akadémia javára és így a köz javára igyekeztem működni. Mélységes hálával mondom, hogy törekvéseimben az isteni Gondviselés kegyelmes volt hozzám, mert az elmúlt borzalmas időben is testi, lelki és szellemi erőmet meghagyta nekem.

A tekintetes Akadémia iránt mély hódolattal és hálával

Melich János főkönyvtárnok, r. t.“

Az összes ülés a főkönyvtárnok fejtegetéseit tudomásul veszi és a beadványt ellenkező felszólalás hiányában tárgytalannak minősíti.

VII. Az utóbbi hetekben több olyan indítvány merült fel a változott viszonyok követelményeire hivatkozva, melyek nem voltak összhangba hozhatók az Akadémia alapszabályaival és

ügyrendjével. Helyénvalónak látszik egy bizottság kiküldése az alapszabályok és az ügyrend átvizsgálására, az Akadémia munkásságának szélesebb körre leendő kiterjesztésének előkészítésére. Ez ügyben Moór Gyula r. tag, osztályelnök a maga és négy társa: Domanovszky Sándor t. tag, Kolosváry Bálint r. tag, Lukinich Imre r. tag és Navratil Akos r. tag nevében az alábbi indítványt terjeszti elő:

„Tekintetes Összes Ülés! A M. Tud. Akadémiának sem alapszabályaiban, sem ügyrendjében nem találni olyan előírást, amelynek alapján tagjai közül bárkit is kizárni, a tagok sorából törölni lehetne.

Azonban Akadémiánk tagjai között is vannak vagy lehetnek olyan férfiak, akik háborús bűnösség, vagy népellenes büntett és népellenes vétség útján részesei voltak a reánk szakadt történeti katasztrófának s így az akadémiai díszet nem érdemlik meg.

Az akadémiai tagságban ugyanis nem csupán tudományos vagy szépirodalmi érdemek tanúsítása foglaltatik, hanem az elfogulatlan nemzeti közvélemény részéről kijáró olyan kitüntető megbecsülés is kell hogy fűződjék hozzája, amelyre a legnagyobb tudós is méltatlanná válik, ha esorbát szenved erkölcsi vagy állampolgári integritása.

Ezért az alapszabályok 56. §-a alapján az alapszabályok megfelelő módosítására teszünk javaslatot.

S minthogy az Akadémia alapszabályai és ügyrendje egyéb szempontokból is módosításokat kívánhatnak, kérjük, hogy az alapszabályok 56. §-ának 3. bekezdése szerint kiküldendő „vegyes bizottság“ jelentésében az összes szükségesnek látszó módosításokra terjéskedjék ki.“

Az összes ülés az indítványt elfogadja s a bizottságban való részvételre az elnökséget, az osztályelnököket és osztálytitkárokat kéri fel; három tagot az Igazgató Tanács fog kiküldeni.

Több tárgy nem lévén, az elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Rybár István és Jávorka Sándor r. tagokat kéri fel és az ülést bezárja.

VIII. Ezután az elnök nyomban megnyitja a tagválasztó nagygyűlést. A szavazás listával történik, melyen az osztályok által ajánlott összes jelöltek nevei fel vannak írva.

A névsor felolvastatván, 27 szavazat adatott be. Az Igazgató Tanács tagjaivá megválasztottak: Moór Gyula, Zemplén Géza, Németh Gyula, Lukinich Imre, Mauritz Béla, Melich János, Horváth János, Kolosváry Bálint, Szekfü Gyula, Domanovszky Sándor, Marek József.

Belső tagokká megválasztottak:

Tiszteleti taggá

	<i>az I. osztályban:</i>	az összes ülésben:
Zolnai Gyula r. t.	19 szóval egyhangúlag	27 szóval egyhangúlag

rendes tagokká:

	<i>az A) alosztályban:</i>	
Lazicius Gyula	18 szóval 1 ellen	27 szóval egyhangúlag
Moravesik Gyula	18 szóval 1 ellen	27 szóval egyhangúlag
Zsirai Miklós	18 szóval 1 ellen	27 szóval egyhangúlag

a B) alosztályban:

Bartók Béla	19 szóval egyhangúlag	27 szóval egyhangúlag
Kodály Zoltán	18 szóval 1 ellen	27 szóval egyhangúlag

levelező tagokká:

	<i>az A) alosztályban:</i>	
Beke Ödön	15 szóval 4 ellen	23 szóval 4 ellen
Fuchs Fokos Dávid	17 szóval 2 ellen	25 szóval 2 ellen
Györke József	19 szóval egyhangúlag	23 szóval 4 ellen
Marót Károly	17 szóval 2 ellen	26 szóval 1 ellen

a B) alosztályban:

Galamb Sándor	17 szóval 2 ellen	27 szóval egyhangúlag
Illyés Gyula	17 szóval 2 ellen	26 szóval 1 ellen
Turóczy-Trostler József	15 szóval 4 ellen	27 szóval egyhangúlag
Zilahy Lajos	18 szóval 1 ellen	27 szóval egyhangúlag

Tiszteleti tagokká

	<i>a II. osztályban:</i>	az összes ülésben:
Bolgár Elek	18 szóval 6 ellen	23 szóval 4 ellen
Polner Ödön	22 szóval 1 ellen	27 szóval egyhangúlag
Vámbéry Rusztém	20 szóval 4 ellen	23 szóval 4 ellen

rendes tagokká:

	<i>az A) alosztályban:</i>	
Bartók György	17 szóval 7 ellen	27 szóval egyhangúlag
Holub József	21 szóval 3 ellen	27 szóval egyhangúlag

a B) alosztályban:

Alföldi András	21 szóval 2 ellen	27 szóval egyhangúlag
----------------	-------------------	-----------------------

Révész Imre l. tagra nem történetett szavazás, mert a megürülésre számított r. tagsági hely — az illető nem fogadván el a t. tagságot — nem nyílt meg.

*levelező tagokká:**az A) alosztályban:*

Horváth Barna	21 szóval 3 ellen	22 szóval 5 ellen
Szászy István	23 szóval 1 ellen	27 szóval egyhangúlag
Szemere Samu	23 szóval 1 ellen	25 szóval 2 ellen
Theiss Ede	24 szóval egyhangúlag	26 szóval 1 ellen
Varga István	22 szóval 2 ellen	27 szóval egyhangúlag

a B) alosztályban:

Deér József	21 szóval 3 ellen	25 szóval 2 ellen
Ember Győző	24 szóval egyhangúlag	27 szóval egyhangúlag
Kumorowitz Bernát	24 szóval egyhangúlag	25 szóval 2 ellen
Ortutay Gyula	21 szóval 3 ellen	21 szóval 6 ellen
Visky Károly	24 szóval egyhangúlag	26 szóval 1 ellen
Wellmann Imre	23 szóval 1 ellen	24 szóval 3 ellen
Genthon István	22 szóval 2 ellen	26 szóval 1 ellen
Supka Géza	20 szóval 4 ellen	21 szóval 6 ellen
Balla Antal	18 szóval 6 ellen	27 szóval egyhangúlag

Banner János ajánlását az osztályban a szavazás megkezdése előtt az ajánlók visszavonták.

*Tiszteleti tagokká**a III. osztályban:*

- az összes ülésben:

Hevesy György	26 szóval 1 ellen	27 szóval egyhangúlag
Szent-Györgyi Albert	22 szóval 4 ellen	25 szóval 2 ellen
Vendl Aladár	26 szóval egyhangúlag	27 szóval egyhangúlag

*rendes tagokká:**az A) alosztályban:*

Bay Zoltán	23 szóval 4 ellen	27 szóval egyhangúlag
Kerékjártó Béla	23 szóval 2 ellen	27 szóval egyhangúlag
Schulek Elemér	23 szóval 2 ellen	27 szóval egyhangúlag
Széki Tibor	21 szóval 4 ellen	27 szóval egyhangúlag

a B) alosztályban:

Issekutz Béla	22 szóval 3 ellen	22 szóval 5 ellen
Soós Lajos	22 szóval 3 ellen	27 szóval egyhangúlag
Vitális István	22 szóval 3 ellen	27 szóval egyhangúlag
Princez Gyula	9 szóval 16 ellen	

*levelező tagokká:**az A) alosztályban:*

Cotel Ernő	24 szóval 2 ellen	26 szóval 1 ellen
Kotsis Iván	25 szóval 1 ellen	26 szóval 1 ellen
Náray-Szabó István	18 szóval 7 ellen	23 szóval 4 ellen

Pattantyus Ábrahám Géza	26 szóval egyhangúlag	27 szóval egyhangúlag
Plank Jenő	22 szóval 4 ellen	27 szóval egyhangúlag
Szőkefalvi Nagy Béla	26 szóval egyhangúlag	26 szóval 1 ellen
Schay Géza	17 szóval 9 ellen	

a B) alosztályban:

br. Andreánszky Gábor	26 szóval egyhangúlag	27 szóval egyhangúlag
Ábrahám Ambrus	18 szóval 8 ellen	26 szóval 1 ellen
Beznák Aladár	23 szóval 3 ellen	27 szóval egyhangúlag
Entz Béla	22 szóval 4 ellen	27 szóval egyhangúlag
Haynal Imre	22 szóval 4 ellen	27 szóval egyhangúlag
Moesz Gusztáv	26 szóval egyhangúlag	27 szóval egyhangúlag
Papp Simon	25 szóval 1 ellen	27 szóval egyhangúlag
Surányi János	20 szóval 6 ellen	27 szóval egyhangúlag
Frigyesi József	13 szóval 13 ellen	
Lóczy Lajos	12 szóval 14 ellen	
Rusznayák István	14 szóval 12 ellen	
Vadász Elemér	13 szóval 13 ellen	

Az elnök köszönetet mond a megjelenteknek, üdvözli az új tagokat s az ülést bezárja.

Jegyezte:

Voinovich Géza
főtitkár.

Hitelesítésül:

Kornis Gyula
elnök.

Hitelesítők:

Jávorka Sándor,
Rybár István.

— Ünnepeles közülés nem tartatott. —

V.

Kivonatok jegyzőkönyvekből.

A M. Tud. Akadémia külön kiküldött *vegyes bizottsága* 1945. júl. 13-án tartott üléséből. Jelen voltak: Kornis Gyula ig. és t. tag, elnök, Vendl Aladár másodelnök, az I. osztály részéről Pais Dezső és Németh Gyula, a II. osztályból Moór Gyula és Lukinich Imre, a III. osztályból Zemplén Géza és Mauritz Béla o. elnökök és o. titkárok, az Igazgató Tanács részéről Navratil Ákos és Eckhart Ferenc. — A jegyzőkönyvet a főtitkár vezeti.

Az ülés tárgyalta Moór Gyula r. t. osztályelnöknek egyes tagok kizárására vonatkozólag május 20-án beterjesztett javaslatát. Javaslatához Moór Gyula r. t., o. elnök két módosítást, illetve betoldást esatol.

Az alapszabályok 20. §-a után ez az intézkedés következék:

„20/a §. Az illető osztálynak, titkos szavazás útján, a jelenlevő tagok kétharmad szótöbbséggel tett javaslata alapján, az összes ülés, szintén titkos szavazással a kétharmad szótöbbséggel kizárhatja az akadémiai tagok sorából azt a tagot, akinek erkölcsi vagy állampolgári épsége (integritása) súlyos csorbát szenvedett.“

Az ügyrend 10. §-a után pedig az alábbi sorok volnának beiktatandók:

„10/a §. A tagok kizárásának (alapszabály 20/a §) kezdeményezése minden akadémiai tagnak jogában áll. A kizárást az üléstől e célból kiküldött bizottság is kezdeményezheti. A megokolt kizárási indítvány felett először az illető osztály szavaz titkosan; majd pedig, ha az indítvány kétharmad szótöbbséget nyer, az összes ülés dönt véglegesen, titkos szavazással és kétharmad többséggel a kizárási indítvány felett.

A kizárt tagok a tagok sorából törlendők s erről a lehetőség szerint nyomban értesítendők.“

A vegyes bizottság mind a május 20-án beterjesztett indítványt, mind az alapszabályokba beiktatandó szövegeket elfogadta.

Az ülés úgy határozott, hogy Lénárd Fülöp t. tagot az *Almanach*ból ezentúl kihagyni kívánja.

E tárgyban július 20-án összes ülés tartatott.

Elnök: Kornis Gyula ig. és t. t., jelen vannak: Ravasz László, Szász Károly, Zimmermann Ágoston, Mauritz Béla, Marek József, Vendl Aladár t. tagok, Németh Gyula, Pais Dezső, Lukinich Imre, Eckhart Ferenc, Tóth Zoltán, Moór Gyula, Tomesányi Móric, Zemplén Géza, Illyés Géza, Jávorka Sándor,

Alföldi András, Hajnal István és Zsirai Miklós r. tagok, Beke Ödön, Beznák Aladár, Csathó Kálmán, Fettes Nándor, Györke József, Kenéz Béla, Maucha Rezső, Moesz Gusztáv, Ortutay Gyula, Prohászka Lajos, Rédey Tivadar, Sági István, Szentpétery Imre, Szőkefalvi Nagy Gyula és Turóczi-Trostler József l. tagok. A jegyzőkönyvet a főtitkár vezeti.

Az elnök előterjeszti a vegyes bizottság által elfogadott indítványt és az alapszabályokba beiktatandó két pótlást. — Az összes ülés ezeket egyhangúlag elfogadja.

Az összes ülés után nyomban az Ig. Tanács tartott ülést.

Jelen vannak: Kornis Gyula t. t., elnök, Vendl Aladár t. t., másodelnök, Ravasz László, Marek József, Zimmermann Ágoston t. tagok, Zsirai Miklós r. t. és a három-három osztályelnök és osztálytitkár.

Az Igazgató Tanács a felolvasott javaslatot és a tervezett módosító szövegeket elfogadta. Az elnök felkérte az osztályok vezetőit, hogy a szavazást — osztályonként külön-külön helyiségben — ejtsék meg.

Ez megtörténvén, nyomban ismét összes ülés tartatott. Az elnök felkérte Beznák Aladár l. tagot, hogy az osztályban Szily Kálmán l. t. kizárása ellen tartott beszédét ismételje meg. — Megtörtént.

A főtitkár jelenti:

Az I. oszt. nem tett kizárási javaslatot.

A II. osztályban Hóman Bálint r. t. kizárására tétetett javaslat; a kizárással szavazott 10 tag, ellene 1. — A III. osztályban József kir. herceg kizárására nyolcan szavaztak, ellene ketten. Orsós Ferenc kizárására szintén nyolcan, ellene ketten. — Szily Kálmán kizárására öten, ellene öten. Az elnök ki mondja, hogy e szerint Szily Kálmán kizárására most szavazás nem történik. Az összes ülés a három tag kizárását helyben hagyja, mindenik esetben 12 szóval 2 ellen.

Az 1945. évi október 29-én tartott zárt összes ülésen a főtitkár bejelentette, hogy október 11-én Kornis Gyula ig. és t. tag, elnök fölkereste őt hivatalában és átadta a másodelnökhöz intézett levelét, melyben az elnökségről lemond. A főtitkár a levelet eljuttatta Vendl Aladár másodelnökhöz, aki azt másnap saját lemondásával együtt származtatta vissza.

Az összes ülés sajnálattal veszi tudomásul mind a két elnök lemondását s a főtitkár javaslatára mindkettőjüknek őszinte, hálás köszönetet szavaz e nehéz hónapokban kifejtett nagy munkásságukért.

Az összes ülés egyhangúlag Moór Gyula osztályelnököt kérte fel elnökhelyettesül.

VI.

Jegyzőkönyv

a Magyar Tudományos Akadémiában 1946. július 1-én tartott ülésekről.

Összes ülés.

Elnök: Moór Gyula h. elnök. Jelen vannak: Láng Nándor, Marek József, Mauritz Béla, Zimmermann Ágoston, Ravasz László t. tagok, Bartók György, Domanovszky Sándor, Eckhart Ferenc, Fejér Lipót, Gerevich Tibor, Gróh Gyula, Hajnal István, Horváth János, Huszti József, Illyés Géza, Issekutz Béla, Jávorka Sándor, Lukinich Imre, Moravcsik Gyula, Németh Gyula, Pais Dezső, Rybár István, Szentpétery Imre, Tóth Zoltán, Manning Rezső, Laziczius Gyula, Zemplén Géza, Zsirai Miklós r. tagok, Andreánszky Gábor, Alszeghy Zsolt, Balla Antal, Beke Ödön, Belák Sándor, Brisits Frigyes, Buzágh Aladár, Csathó Kálmán, Császár Elemér, Csiki Ernő, Deér József, Divéky Adorján, Doby Géza, Eckhardt Sándor, Fuchs-Fokos Dávid, Gulyás Pál, Györke József, Haynal Imre, Horváth Barna, Kniezsa István, Laky Dezső, Maróth Károly, Marton Géza, Moesz Gusztáv, Mócsi János, Nagy Miklós, Náray-Szabó István, Nizsalovszky Endre, Papp Simon, Plank Jenő, Prohászka Lajos, Maucha Rezső, Rédei Tivadar, Sági István, Szentpétery Zsigmond, Supka Géza, Schulek Elemér, Szemere Samu, Szilágyi Loránd, Tamás Lajos, Tokody László, Turóczi-Trostler József, Varga István, Varga József, Váczy Péter, Verébélly László, Wellmann Imre levelező tagok.

A jegyzőkönyvet a főtitkár vezeti.

Az elnök az ülést megnyitván, beszámol a Természettudományi Akadémia képviselőivel a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnál tartott tanácskozásokról.

I. Mindkét félben megvolt a megegyezésre való hajlandóság. A Természettudományi Akadémia tagjai azt vetették fel, hogy az Igazgató Tanácsba olyan tagokat kellene választani, akik az utolsó tíz évben is munkásságuknak számos jelét adták. Az Igazgató Tanács tagságának szintén 3 évre kellene szólni. Ezt az elnök úr elfogadhatónak találja, az összes ülésben sem emelkedik ellene szó.

II. A Természettudományi Akadémia III. és IV. osztálya taglétszámban egyenlőséget kíván az úgynevezett szellemtudo-

mányi résszel. Ezt két úton lehet elérni, vagy úgy, hogy a III. és IV. osztály tagjainak számát is összesen százra emeli az Akadémia, vagy úgy, hogy minden egyes osztályban 20 rendes és 20 levelező tag lesz. — Az összes ülés e második megoldást találja helyesebbnek.

III. A Természettudományi Akadémia azon tagjainak, akik a M. Tud. Akadémiának még nem tagjai, megválasztása alapszabályszerűen fog történni, szükséges azonban átmeneti intézkedés. Kimondja az ülés, hogy ezen egy esetben 15 taggal több választható a III. osztályba, mint a rendes úton megürült tagsági helyek száma.

IV. A Természettudományi Akadémia letett arról a régebbi kívánságáról, hogy minden tagja, aki eddig nem volt a M. Tud. Akadémiának tagja, egyszerre rendes tagul választassék meg.

V. Az értekezlet az Igazgató Tanács hatáskörét kiterjeszteni kívánja oly értelemben, hogy az Akadémia szellemi vezetése is jobbára az Igazgató Tanács kezébe jusson. Így az a kívánság hallatszott, hogy az Akadémia céljának megfogalmazása is ezen Tanács feladata volna, továbbá az anyagi és szellemi irányítás egyetértésben az összes-ülésekkel. Reáhárulna az Akadémia esetleges további reformjainak keresztülvitele (pl. további alapszabály-módosítások), befolyást nyerne az Akadémia személyi összeállításába is oly módon, hogy egyes hiányokra felhívna az osztályok figyelmét. Tagajánlásoknál is állást foglalna, egyes jelöléseket kívánatosnak jelezne (nem értelmezhető úgy, hogy jelölésnél vétót mondhatna).

VI. A jövőben nem volna akadály annak, hogy osztálytitkárrá I. tag is választható legyen.

VII. Az azonban nem látszik kívánatosnak, hogy az Igazgató Tanácsba az osztályok külső tagokat válasszanak, akik az osztálynak nem tagjai; kivételek e tekintetben csak a gazdasági szakértők lehetnek.

VIII. Az elnök beszámol az osztálytanácsokba küldendő tagok névsoráról is.

IX. Az értekezleten Szent-Györgyi Albertet másodelnöknek kívánták jelölni, másodelnöknek azért, mert a támadás és pör után az ő elnöksége mindkét félre feszélyező lehetne; az Akadémiára nézve a tekintetben, hogy akivel tegnap pörben volt, azt rögtön elnökké választja, az új elnökre pedig mondhatnák, hogy az egész mozgalmat ezért indította meg. A főtitkár mai személyében mindkét fél megegyeznék.

Az elnök úr javasolta Szent-Györgyi Albertnek, ne ossza fel addig a Természettudományi Akadémiát, míg meg

nem győződött arról, hogy az itteni változások őt kielégítik. Szent-Györgyi Albert levelet adott arra nézve, hogy bírálata nem vonatkozott az egész Akadémiára, csak egyes káros jelenségekre, amire az elnök úr intézkedett a pör visszavonásáról. Erre Szent-Györgyi Albert és két társa kilépésüket meg nem történnék kívánták feltüntetni, amit most az összes ülés örömmel vesz tudomásul.

Az elnök úr kijelenti, hogy ezen feltételeket elfogadhatóknak tartja, egészben véve ugyan ez kompromisszum, de a fontos dolgokban beleszólást enged a régi Akadémiának, amelynek hagyományait a lehetőség szerint megvédelmezi. Az Akadémia választhat ezen kompromisszum elmaradása és a közt, hogy esetleg minden régi tisztség-viselő visszaléptével az egésznek vezetését és az egészért a felelősséget átadja. Ő maga a kompromisszumot elfogadhatónak találja, de egyik irányban sem kíván az Akadémia elhatározására befolyást gyakorolni.

Több tag hozzászólása (l. az eredeti jzókvb) s az elnök úr felvilágosításai után az elnök az összes ülést bezárja és kéri az osztályokat, hogy a kijelölt külön-külön helyiségekben vitassák meg a most előterjesztetteket.

Ez megtörténvén, az elnök megnyitja az újabb

összes ülést,

amelyen az osztályok vezetői beszámolnak az osztályok állásfoglalásáról.

Az I. osztály azt kívánja határozottan kiemelni, hogy az osztálytanács az osztályüléssel, az Igazgató Tanács az összes üléssel *együttműködésben* működik.

Az osztálytitkár jelenti: az osztály azt kívánná, hogy Sik Sándor már most megválasztható legyen a most r. taggá választandó Gulyás Pál megürülő helyére. — Ehhez az összes ülés hozzájárul.

A másik kívánság, hogy egy A) alosztályú levelező tagsági helyre 2 ajánlat érkezvén be, Horger Antal l. tag újabban megürült helyét is számbavéve, mind a kettő megválasztható legyen.

Nincs továbbá kifogása az osztálynak az ellen, hogy az osztálytitkár a levelező tagok sorából is választható legyen.

A II. osztály szintén azt a fogalmazást pártolja, hogy az Igazgató Tanács az osztályokkal és az összes üléssel *együttműködésben* dolgozik; azt a hatáskört, amely a vezetésben nagyobb teret biztosít az Igazgató Tanács számára, az osztály 3 évre fo-

gadná el; hangsúlyozni kívánja, hogy az Igazgató Tanács évente legalább egyszer tartozik az összes ülésnek beszámolni, éppúgy az osztálytanács az osztályülésnek.

A III. osztály az előterjesztéseket elfogadja, az Igazgató Tanács és az osztály- és összes-ülések közt az *egyvetértést* kívánja hangsúlyozni.

Így lényeges kifogás nem merülvén fel, az elnök kijelenti, hogy az elmondottakat Nizsalovszky Endre és Szászy István tagokkal ő fogja megfogalmazni és a módosított alapszabályokban a kellő helyre beosztani.

Minthogy a két összes ülésen mind a reform-bizottság, mind az Igazgató Tanács tagjai résztvettek hozzászólásokkal is és az egyhangúan elfogadott javaslatokat elfogadták, szükségtelennek látszik ezen külön üléseknek s a végső összes ülésnek megtartása, mert a helyzet egészen tiszta. Ezért megállapítván azt, hogy tekintettel a IV. osztály leendő tagjaira vonatkozó tagajánlások beérkezéséhez szükséges időre, az Akadémia nagyhete július 22., 24. és 28. napján volna megtartható.

Több tárgy nem lévén, az elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Láng Nándor t. és Issekutz Béla r. tagokat, s az ülést bezárja.

Jegyezte:

Voinovich Géza
főtitkár.

Hitelesítésül:

Kornis Gyula
elnök.

Hitelesítők:

Láng Nándor t. tag,

Issekutz Béla r. tag.

VII.

CV. nagygyűlés.

1946. július 22—28.

Jegyzőkönyv

a M. Tud. Akadémia 1946. évi CV. nagygyűlésének
július 24-én tartott

összes üléséről.

Elnök: Moór Gyula h. elnök. Jelen vannak: Láng Nándor, Domanovszky Sándor, Zimmermann Ágoston, Mauritz Béla, Marek József t. tagok; Melich János, Németh Gyula, Huszti József, Pais Dezső, Zsirai Miklós, Szentpétery Imre, Lukinich Imre, Kolosváry Bálint, Heller Farkas, Hajnal István, Tóth Zoltán, Alföldi András, Zemplén Géza, Rybár István, Illyés Géza, Jávorka Sándor r. tagok; Laziczius Gyula, Moravesik Gyula, Széki Tibor, Issekutz Béla széket nem foglalt r. tagok; Csathó Kálmán, Alszeghy Zsolt, Ligeti Lajos, Sági István, Rédey Tivadar, Kniezsa István, Gáldi László, Turóczi-Trostler József, Marót Károly, F. Fokos Dávid, Beke Ödön, Nagy Lajos, Fettich Nándor, Prohászka Lajos, Jánossy Dénes, Szemere Samu, Mihailich Győző, Doby Géza, Buzágh Aladár, Mócsy János, Balogh Ernő, Maucha Rezső, Beznák Aladár, Haynal Imre, Moesz Gusztáv, Cotel Ernő lev. tagok.

A jegyzőkönyvet a főtítkár vezeti.

I. Az elnök az ülést megnyitván, tájékoztatja az összes ülést, hogy a napirend első pontja az elnök, másodelnök és főtítkár megválasztása.

A főtítkár jelenti, hogy az új alapszabályok értelmében minden osztály két tagot jelöl az akadémiai elnökségre és kettőt a másodelnökségre. Az I. osztály Kodály Zoltánt és Moór Gyulát jelölte az elnöki tisztre, Szent-Györgyi Albertet és Bay Zoltánt a másodelnöki tisztre, a II. osztály elnökké Kodály Zoltánt, másodelnökké Szent-Györgyi Albertet, a III. osztály az elnökségre Moór Gyulát és Kodály Zoltánt, másodelnökségre Szent-Györgyi Albertet és Bay Zoltánt.

Ezután az elnök elrendeli a szavazást és tartamára az ülést felfüggeszti. A szavazatok cédulán történnek; a szavazás végeztével az elnök bejelenti: beadatott 22 szavazat, ebből *mint elnökre* Kodály Zoltánra esik 22 szavazat, Szent-Györgyi Albertre *mint másodelnökre* 19, Bay Zoltánra 2; kihirdeti, hogy e szerint az Akadémia elnökévé Kodály Zoltán 22 szavazattal,

másodelnökévé Szent-Györgyi Albert 19 szavazattal megválasztott.

Következett a *szavazás a főtitkárra*.

Beadatott 22 szavazat, ebből 18 esett Voinovich Gézára, az eddigi főtitkárra, 1 Láng Nándorra, 1 Németh Gyulára, 1 Pais Dezsőre, 1 szavazócédula üres maradt.

II. Az összes ülés második tárgya az osztályok javaslatainak bemutatása az elismerő oklevelek és érmek kiadása dolgában. (L. ezeket a főtitkári jelentésben.)

Az összes ülés a főtitkár bejelentéseit tudomásul veszi.

III. A főtitkár jelenti, hogy az I. osztály elnökké Pais Dezsőt, titkárrá Németh Gyulát választotta, a II. osztály o. elnökké Moór Gyulát, titkárrá Hajnal Istvánt. A II. osztály az osztálytanácsot is megválasztotta Alföldi András, Prohászka Lajos, Szász István és Varga István személyében; szakértőül Baranyai Lipótot kéri fel.

Az I. osztály még nem választotta meg osztálytanácsát, a III. osztály pedig csak a III. és IV. osztály szétválása után fogja megválasztani a két o. elnököt, osztálytitkárt és az osztálytanácsot.

Zemplén Géza osztályelnök errenézve bejelentést tesz, mire Moór Gyula h. elnök felolvassa az új alapszabályok 59. §-át, mely szerint az elnök és osztálytanács választása teljesen az osztályra van bízva. — Tudomásul szolgál.

IV. Az elnök elrendeli a szavazást az osztályok által ajánlott tiszteleti, rendes és levelező tagokra. A szavazás listával történik. Hagyományos szokás szerint sorshúzás dönti el, hogy a szavazás melyik osztállyal kezdődik. A sorshúzás a III. osztály mellett dönt.

A jelen nagygyűlésen a nagygyűlés szokásos II. napján történő bejelentések mára maradtak, a nehéz közlekedési viszonyok miatt nem akarván az Akadémia 3 napra kiterjeszteni a nagygyűlés tartamát. Így az osztályok ajánlásait nem volt mód külön bejelenteni, azok itt zárójelben közöltetnek. A zárójel utáni számok a nagygyűlés szavazatát jelentik.

A szavazás eredménye a következő:

	<i>Tiszteleti taggá</i>	
	<i>az I. osztályban:</i>	az összes ülésben:
Kodály Zoltán r. t.	(25 szóval 2 ellen)	22 egyhang.
Förster Aurél r. t.	(25 szóval 3 ellen)	22 egyhang.
	<i>rendes tagnak:</i>	
	<i>az A) alosztályba:</i>	
Gulyás Pál l. t.	(21 szóval 5 ellen)	21 szóval 1 ellen

*levelező tagnak:**a B) alosztályba:*

Sik Sándor	(21 szóval 6 ellen)	22 szóval egyhang.
Pátzay Pál	(21 szóval 6 ellen)	21 szóval 1 ellen

*a II. osztályban**rendes tagnak:**az A) alosztályba:*

Buza László l. t.	(22 szóval 6 ellen)	19 szóval egyhang.
Laky Dezső l. t.	(24 szóval 6 ellen)	19 szóval egyhang.

a B) alosztályba:

Révész Imre l. t.	(26 szóval 3 ellen)	19 szóval egyhang.
-------------------	---------------------	--------------------

*levelező tagnak:**a B) alosztályba:*

Fibó István	(20 szóval 9 ellen)	19 szóval egyhang.
Kerényi Károly	(21 szóval 8 ellen)	18 szóval 1 ellen

külső tagnak:

Macartney Carlile Aylm.	(19 szóval egyhang.)	18 szóval 1 ellen
Schwartz Andr. Bertalan	(19 szóval 1 ellen)	19 szóval egyhang.

*a III. osztályban**tiszteleti tagnak:*

Zemplén Géza r. t.	(24 szóval 1 ellen)	23 szóval egyhang.
Fejér Lipót	(25 szóval egyhang.)	23 szóval egyhang.

*rendes tagnak:**az A) alosztályba:*

Buzágh Aladár l. t.	(25 szóval egyhang.)	23 szóval egyhang.
Doby Géza l. t.	(24 szóval 1 ellen)	23 szóval egyhang.
Békésy György l. t.	(25 szóval egyhang.)	23 szóval egyhang.

a B) alosztályba:

Szentpétery Zsigmond l. t.	(25 szóval egyhang.)	23 szóval egyhang.
Miskolczy Dezső l. t.	(25 szóval egyhang.)	23 szóval egyhang.

*levelező tagnak:**az A) alosztályba:*

Schay Géza	(21 szóval 4 ellen)	19 szóval 4 ellen
Kuthy Sándor	(23 szóval 2 ellen)	23 szóval egyhang.
Müller Sándor	(24 szóval 1 ellen)	23 szóval egyhang.

a B) alosztályba:

Kotlán Sándor	(25 szóval egyhang.)	23 szóval egyhang.
Bulla Béla	(25 szóval egyhang.)	20 szóval 3 ellen.
Frigyési József	(23 szóval 2 ellen)	22 szóval 1 ellen

Mendöl Tibor	(25 szóval egyhang.)	23 szóval egyhang.
Detre László	(25 szóval egyhang.)	20 szóval 3 ellen
Borbély Samu	(24 szóval 1 ellen)	21 szóval 2 ellen
Gombás Pál	(25 szóval egyhang.)	19 szóval 4 ellen
Csűrös Zoltán	(25 szóval egyhang.)	18 szóval 5 ellen
Bruckner Győző	(24 szóval 1 ellen)	21 szóval 2 ellen
Tárcei-Hornoch Antal	(25 szóval egyhang.)	20 szóval 3 ellen
Jancsó Miklós	(25 szóval egyhang.)	20 szóval 3 ellen
Wolsky Sándor	(23 szóval 2 ellen)	21 szóval 2 ellen
Tóth László	(24 szóval 1 ellen)	22 szóval 1 ellen
Ivánovics György	(24 szóval 1 ellen)	22 szóval 1 ellen
Mansfeld Géza	(22 szóval 3 ellen)	17 szóval 6 ellen
Sántha Kálmán	(25 szóval egyhang.)	21 szóval 2 ellen
Laki Kálmán	(24 szóval 1 ellen)	23 szóval egyhang.
Straub Brunó	(24 szóval 1 ellen)	20 szóval 3 ellen
Rusznyák István	(24 szóval 1 ellen)	16 szóval 7 ellen
Ernst Jenő	(20 szóval 5 ellen)	17 szóval 6 ellen
Törő Imre	(24 szóval 1 ellen)	22 szóval 1 ellen

választattak meg.

Az elnök kihirdeti a szavazás eredményét; minden ajánlott tag megválasztatott s így őket az Akadémia tagjainak jelenti ki.

V. Haynal Imre l. tag javaslatot tesz arra nézve, hogy az Akadémia írjon át Európa többi akadémiaihoz a Csehszlovákiában folyó magyarüldözés miatt. Ez ugyanis ellenkezik az Atlantic-kartával, a győztes hatalmak elveivel s általában a kultúrával. A közoktatásügyi miniszter úr ezt kétségkívül örömmel fogadná. Felkérhetjük a szomszédos államok akadémiait is, hogy az emberiség és civilizáció követelményeit segítsék érvényesülni. Az összes ülés az elnököt bízta meg, hogy szakemberek meghívásával ezt megfontolja s az iratot az ő segítségükkel — ha jónak látja — megszerkessze.

Az elnök így mondja ki a határozatot s megköszönve a jelenlevők érdeklődését, az ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére Huszti József és Lukinich Imre r. tagokat kéri fel és az ülést bezárja.

Jegyezte:

Voinovich Géza
főttkár.

Hitelesítésül:

Moór Gyula
h. elnök.

Hitelesítők:

Lukinich Imre,
Huszt József.

VIII.

Ünnepélyes közülés

1946. július 28-án, a Pázmány Péter-Tudományegyetem aulájában.

1. *Megnyitó szavak.* — Mondja Moór Gyula h. elnök.
2. *Elnöki beköszöntő.* — Mondja Kodály Zoltán t. tag, elnök.
3. *Főtittkári jelentés.* — Előterjeszti Voinovich Géza t. tag.
4. *Kereszténység és szocializmus.* — Írta és felolvassa Moór Gyula osztályelnök.
5. *Elbeszélés.* — Írta és felolvassa Zilahy Lajos l. tag.
6. *Megemlékezés Pasteurról.* — Írta és felolvassa Zemplén Géza t. tag, osztályelnök.

IX.

Az ünnepélyes közülés tárgysorából:**Beköszöntő.**

(Kodály Zoltán t. tag, elnök beszéde.)

Tekintetes Akadémia!

Nem kerestem ezt a tisztséget, váltig kértem igen tisztelt tagtársaimat: keressenek rá nálam méltóbbat és alkalmasabbat. Mégsem tudtam kitérni az Akadémia megtisztelő bizalma elől, mellyel az élre parancsolt, előmunkásnak.

Nem tudom, lesz-e elég erőm a nagy munkára, de tudom: semmit sem végezhetek az Akadémia minden egyes tagjának segítő készsége nélkül. Egyetlen kvalifikációm e helyre, hogy bennem őszinte nagyrabecsülés él az Akadémia mind a két, egymással szembe került ágazata iránt. Ha sikerül bennük egymás kölcsönös megbecsülését annyira meggyökereztetnem, hogy beköszönt a tartós békesség: missziómat befejezettnek tekintem.

*

Az Akadémiát élete 2—3 utolsó évtizedében inkább támadták, mint dicsérték. Nem akarom most vizsgálgatni, mennyiben voltak jogosak e támadások. Való, hogy a századforduló irodalmi epigonizmusa az Akadémiára is rányomta bélyegét s tekintélyét meglehetősen lejáratta.

Az Akadémia elöregedett, elzárkózott, kapcsolata az élettel mindinkább meglazult. Ám ennek nemcsak egyes tagjainak kivételesen hosszú élete volt az oka. A tudományos utánpótlást erősen megtizedelte a két háború s a közte lefolyt húsz esztendő.

Ha Zemplén Győző el nem esik az első háborúban, ma bizonyára egy harmadik Nobel-díjassal dicsekedhetnének Hevesi György és Szent-Györgyi Albert mellett.

Ki méri fel, mit veszítettünk tehetségben, hány fényes pálya tört ketté, vagy el sem indulhatott ez áldatlan esztendőkből?

Erre is gondoljunk, mikor az Akadémia hanyatlásának okait keressük.

Jómagam, bár e korszak szemtanújaként nőttem fel, mindig bíztam az Akadémia regeneráló képességében. Sohasem tudtam elfogódottság nélkül belépni az épületbe. Már az épület is a szellemnek a mindennapi élet változásai felett lebegő függetlenségét lehelte. Nagyjaink nyoma mindenütt, az ő hangjukat itták be, verték vissza a falak. S ha néha az udvaron messziről megláttam egy öreg akadémikust, pillanatra megálltam: nem lép-e melléje Arany János titoknok úr, a botos és kalapos. — Később is, már deresedő fejjel, mikor a patkós teremben dolgozva megláttam, hogy egy gőzhajó átúszott a Lánchíd alatt: Széchenyi három nagy alkotása láttán úgy éreztem: Numen adest!

Most a falak jórészt romokban hevernek. Új falak épülnek, melyek nem hallották a régi nagyok hangját. Feltámasztani és bevinni az új falak közé a régi nagyok szellemét: íme a megújuló Akadémia legfőbb tennivalója. Mert az a szellem teremtette meg és éltette az Akadémiát fénykorában, s igazi megújulása nem lehet más, mint újra felemelkedni e szellem magasságáig.

Még címén sem kell változtatnunk: a Magyar Tudományos Akadémiának nem kellett a „Királyi“ cím, nem használta soha, bár megkapta a millenniumra.

A nagy elődökre gondolva, nyomasztó érzés foghat el mindnyájunkat: tudjuk-e majd életre kelteni szellemüket? Ha el nem érjük őket tehetségben, igyekezzünk megközelíteni emelkedett gondolkodásukat, igaz emberségüket s a magyar kultúráért való önzetlen, hiúságnélküli, áldozatos lelkesedésüket. Rájuk gondolva, különb emberekké kell válnunk, s a reformkor hamuba fojtott paraszát új lángra élesztve, ott kell folytatnunk munkájukat, ahol abbahagyták.

A tudomány, művészet nem szolgálhat senkinek. Önnönmagáért van. Nem lehet sem *ancilla theologiae*, sem *meretrix politicae*. De a világ minden akadémiája egy-egy nemzet nevét

viseli. Ez a név nem azt jelenti, hogy minden ott folyó munka a nemzetre vonatkozzék. Hisz egy nemzet felett a matematikai tétel, vagy természettudományi felfedezés csakúgy az illető nemzet dicsősége, mint egy irodalmi remekmű. Bolyai, Eötvös Loránd neve csakúgy növeli a magyarság becsületét a világ népei előtt, mint Madáché, Petőfié. Ezért örömmel üdvözljük az Akadémia körében a természettudomány megnagyobbodott képviselőjét; működésüktől sokat várunk.

De ezernyi kérdés mered felénk, amikre választ innen vár a nemzet. Az abszolutizmus idejében az Akadémia volt a nemzet szellemi életének irányítója. Ilyesmit vár tőle most is a közvélemény. S a tudomány függetlenségének semmit sem árt, ha elsősorban olyan kérdéseket vizsgál, melyekre felelni a nemzet létérdeke.

Nagy szellemi nyomástól szabadult meg a nemzet. Itt az ideje, hogy keressük a magunk útját, minden befolyástól menten. Ne legyünk uszályhordozói egy nemzetnek sem.

*

Legyen béke köztünk. Hallgassanak el az alaptalan vádaskodások. Ma, mikor a béketárgyalások számára akadémiai előadásokból merítenek bizonyítékokat arra, hogy a német politikai befolyás legnyomasztóbb korszakában is ellenállt a magyarság a betolakodó idegen szellemiségnek: nem lehet az Akadémiát a letűnt politikai rendszer hibáiért felelőssé tenni.

Az új tagválasztások az Akadémiába szólították mindazokat, akiket azelőtt méltatlanul mellőztek s akik az Akadémiát kívülről bírálták. Mődjük lesz rá, hogy eszméiket, terveiket előadják, megvalósítsák. Ennek érdekében ápolniuk kell az egységben rejlő erőt, mind a maguk szakmája, mind az egész Akadémia érdekében. Követeli ez egységet maga a tudomány. Legkülönbözőbb ágai kölcsönösen rászorulnak egymás termékenyítő hatására. A szakmájába zárkózó szaktudós rendszeren a maga területén is csak rövidlátó részletmunkára képes.

De egység nélkül nem tudjuk megteremteni a tudományos munka elemi alapfeltételeit sem, amelyeknek mai tökéletes hiányáról nem kell részletesen szólnom.

Nem lehet ott tudományt művelni, ahol a tudós ideje és ereje nagyobb részét elrabolja a mindennapi élet gondja, s ahol sem megfelelő helyiséggel, sem a szükséges eszközökkel nem rendelkezik.

Csak ezek kiküzdése után gondolhatunk az Akadémia nagy nemzeti céljainak megvalósítására.

Egyesüljenek ebben az új és régi tagok, s az Akadémia vigasztalan jelenéből nagy multjához méltó jövőendő felé fog haladni.

Főtitkári jelentés.

Előterjesztette Voinovich Géza főtitkár.

A legkitartóbb türelmet is kifárasztaná, ha bármily nagy vonásokban vázolni kezdeném az utolsó ünnepi ülésünk óta Akadémiánkat ért viszontagságokat. Ámde aki egy pillantást vett fővárosunk ezer meg ezer romja közt az Akadémia palotájára, e gyönyörű műemlékre, a nemzet régi áldozatkészségének beszédes tanújára, s látta rajta a pusztulás nyomait, az leolvashatta róla az utóbbi másfél esztendő történetét. A leégett tető, ledőlт szobrok, itt-ott leomlással fenyegető falak az aknák nyomaival, az ablaküregek, amint üres koponyák szemgödrei módjára merednek a semmibe, sokatmondó jelképei a romlásnak. E vigasztalan látvány egyben mégis megtévesztő. Az épület ablakhelyein át a szem ürességbe lát, — az Akadémia belső élete azonban nem üres, nem a félelmes semminek tanyája. Igaz, 1944 ősze óta régebbi munkásságának rendszeres folytatása megakadt s mióta vagyonát és jövedelmeit elvesztette, látszólag tétlenségre van kárhóztatva, míg az állam az átvett javak kárpótlásáról nem gondoskodik. E helyzetet élesen világítják meg az utóbbi néhány év adatai. 1941-ben az Akadémia 14 nagy művet adott ki, 1942-ben 19 nagyobb mű közt ott van Klebelsberg Kunó kultúrtevékenységének ismertetése, Hekler Antal műtörténeti dolgozatai s egy történeti mondatlan. 1943-ban az Árpád-házi királyok okleveleinek kritikái jegyzéke, a hazai klasszicizmus építészetről egy hatalmas mű, egy másik az angol jogelméletéről. 1944-ben 16 nagy művet adtunk ki, köztük Balassa Bálint költeményeinek régvárt új kiadását hasonmásban és olvasatban, a Guary-kódexet, Reguly és Pápay osztják hősenek-gyűjtését, e több évtizedes tartozást, több nyelven; a római magyar San Stefano Rotondo templom leírását, az Erdély történetében nagy szerepet vitt Carillo jezsuita atya leveleit, egy újabb kötetet a magyar dráma történetéről. Egész könyvtár a tudomány különböző ágaiból, csak négy esztendő alatt! Nem is szólva az Akadémia 9 folyóiratáról s a többiekről, melyeket állandóan segélyezett. Ezek rendes tevékenysége mellett az Akadémia újabb nagy munkák megindításának küszöbén állott. A nyelv- és széptudományi osztály a magyar szellem alkotásainak gyűjteményét kezdte megindítani, magyar költők műveit, egyelőre 200 kötet szemmeltartásával. Ebből 2 kész kötet ki-nyomatva pusztult el a Franklin-Társulat leégésénél. A nyelv-tudomány hasonló nagyarányú munkába fogott, nyelvemlékeink új, módszeres kiadásába. A történeti osztály az 1848—49-i

szabadságharc részletes történetének megírására készült. A természettudományi osztály a Kárpát-medence ásvány-, növény- és állatvilágának leírását készítette elő; ebből egy kötet már megjelent, kettőnek csaknem kész szedése áll a nyomdában, anyagi eszközök híján egyelőre hiába várva a befejezést és a folytatásokat. Ezek mellett a tudomány minden ága kitűzte közelebről elérhető céljait. Aki nem hűnyja be szemét e tények előtt, nem vádolhatja Akadémiánkat sem munkátlansággal, sem egyoldalúsággal. A legmostohább viszonyok közt, még 1945-ben is négy kötetet bocsátott közre az Akadémia, négy időszerű művet: Navratil Ákos tanulmányát: *A nemzeti vagyon a háborúban*, Zsigmond Ferenc könyvét az orosz irodalom hatásáról a magyarra, az *Archaeologiai Értesítőnek* egy gazdag, új kötetét, s megjelentette az *Irodalomtörténeti Közleményeknek* 1944. évi, mostanáig pénzügyi nehézségek miatt megakadt kötetét.

Az anyagi akadályok ellenére az Akadémia elszánt munkaerőjének bizonyítéka, hogy alapszabályait átdolgozta korszerűbbé, átalakítja Igazgató Tanácsát, az osztályok kidolgozták munkatervüket, elsősorban a háború által félbeszakított nagy munkák folytatására vonatkozólag; 1945 ősze óta megtartja heti felolvasó üléseit, — csakhogy munkássága egyelőre alig találhat utat a közönséghez. Új bizottságot alakított a társadalomtudomány égető kérdéseinek vizsgálatára, nyelvünk tisztaságának védelmére újra munkába állítja a Nyelvművelő Bizottságot. A lehetőség szerint felújítja kapcsolatait a külföldi tudományos intézeteivel. Külső tagjai által mindig is érintkezésben volt velük, éppúgy, mint jeles külföldi művek lefordítása útján. Akadémiánk is adott ki néhány folyóiratot külföldön, 537 tudományos folyóirattal volt esereviszonyban; tagjai 22 orosz tudományos intézettel álltak levelezésben; egy angol s két magyar szerző könyvét adtuk ki angolul, magyar szerzők elismert jeles műveket írtak a francia szellemi életről; nyelvtudásaink Finnországgal tartanak fenn sűrű érintkezést; kivette részét az Akadémia a Balkánkutatásokból is, a Törökországban létesült magyar intézetet könyvekkel látja el; mindez bizonyosság arra nézve, hogy Akadémiánk eleven élete a haza határain kívül is lüktetett.

A tudományos munkásságot az Akadémia fennállása óta pályadíjakkal és pályakérdésekkel ösztönözte. A háborúban az Akadémiára bízott alapítványok saját vagyonával együtt semmivé váltak. Ez idő szerint az Akadémiának nem áll módjában sem jeles tudományos műveket jutalomban részesíteni, sem fontos időszerű munkák megírását pályázathirdetések útján előmozdítani. Mégis kívánatosnak látja e hagyomány fenntar-

tását, a tudományos munkásság folytatásának reményében. Ezért, legalább levélben, elismerését fejezi ki az elmúlt esztendőök kimagasló tudományos, irodalmi vagy művészeti alkotásai iránt s a Nagyjuttalommal átnyújtja az Akadémia érmét. Fenn tartja ily módon az Akadémia — legalább névleg — elsősorban a Nagyjuttalom és a Marczibányi-juttalom folytonosságát, s a nagyobb alapítványtevők emlékét.

A biológia terén a Nagyjuttalom érmét Szent-Györgyi Albertnek ajánlotta fel az Akadémia, a matematika terén Riesz Frigyesnek, a Marczibányi-juttalom elismerő levelét Békésy Györgynek és Jáky Józsefnek. Elismerő oklevéllel tüntette ki még Papp Simont olajkutatásért, Buzágh Aladárt kémiai munkásságáért, a nyelvtudomány terén Lovas Rózsa értekezését, az irodalomtörténetből Eckhardt Sándornak *Az ismeretlen Ballassa* című könyvét, a szépirodalom terén Kosztolányi Dezső hátrahagyott munkáit, Illyés Gyula: *Koratavas* című regényét, a zeneművészet köréből Bartók Béla munkásságát, művészettörténeti feljegyzésekért Csók Istvánt, építészeti értekezésért Berkovics Ilonát, Bajesy-Zsilinszky Endre publicisztikai munkásságát; Makkai Lászlót Erdély történetéért, a közgazdaság köréből Schweng Loránt statisztikai művét.

Könyvjuttalomban hat jeles egyetemi hallgató részesült, elismerésben nyolc kiválóan működő tanító.

Nem szükség azonban pusztán a multba merülnünk, ha az Akadémia elevenségére kívánunk rámutatni. A lefolyt esztendőben módosította alapszabályait, megállapította munkatervét, tágabb teret nyitott a természettudományoknak, egészen új osztályt állított fel a biológiának, magába fogadta a Szent-Györgyi Albert kezdeményezésére alakult Természettudományi Akadémiát, mely negyven kiváló tudóst foglal magában, felerészben Akadémiánknak is tagjait, — így a M. Tud. Akadémia e részről húsz kiváló tudóssal gazdagodik. Új erőben indul ezzel új feladatainak. Ez átmeneti időben Moór Gyula, a II. osztály elnöke vezette az Akadémiát mint helyettes elnök, ő hajtotta végre a Magyar Tudományos Akadémia részéről a két Akadémia eggyé forrását, kiváló megértéssel és tapintattal. Működésével nagyrabecsült egyénisége általában az Akadémia háláját érdemelte ki. Mint a tudományegyetem rektorának, neki tartozunk köszönettel e terem átengedéséért is mai közülésünk megtartására.

Az évkör lejártával az Akadémia mostani nagygyűlése új vezetőséget választott. Elnökévé választotta Kodály Zoltánt, másodelnökévé Szent-Györgyi Albertet. E nagy neveket nem szükség jelzőkkel kísérni.

A zivataros időkben, fájdalom, sok munkás társunk távozott el körünkől örökre. Ma csak együttesen emlékezhetünk még róluk, mint ahogyan azok emlékére, kik a Duna habjaiban lelték halálukat, évenként egy közös koszorút szokás a hullámokra bízni.

Helyükre új munkatársakat állított az Akadémia. Különös örömmel üdvözljük a Természettudományi Akadémia körében eddig külön tömörült új tagtársainkat: Gombás Pál, Csűrös Zoltán, Mansfeld Géza, Detre László, Borbély Samu, Brückner Győző, Tárcey-Hornoch Antal, Jancsó Miklós, Tóth László, Wolszky Sándor, Ivánovics György, Sántha Kálmán, Laki Kálmán, Straub Bruno, Rusznyák István, Ernst Jenő, Törő Imre: neveik és munkájok hiányoztak volna Akadémiánk évkönyveiből.

Régibb levelező tagok tiszteleti és rendes tagokká emelése mellett új tagok a széptudományi osztályban Pátzai Pál és Sik Sándor, a történelmi és bölcséleti osztályban Kerényi Károly, külső tag Macartney Carlile oxfordi egyetemi tanár, a magyar történelem művelője, és Schwartz András Bertalan, a külföldön tanító kiváló jogtudós; a természettudományi osztályban: Schay Géza, Kuthy Sándor, Müller Sándor, Kotlán Sándor, Bulla Béla, Frigyesi József. E névsor is új gazdagodást jelent az Akadémia jövődjére nézve.

Bízunk benne, hogy elődeik megürült helyét az idők által megkövetelt fokozott munkával s nagy eredményekkel fogják betölteni. Bízunk az emberben, a munkában és az élet megújulásában. Palotánk előtt a téren Széchenyi szobra sokat szenvedett nagy alkotásain öröködik, a Lánchíd, az Alagút romjain, a hajóktól üres Duna partján, de maga a szobor áll, hirdetve az eszmények halhatatlanságát s az értelem, akarat és munka erejét. Ezek helyre fognak állítani mindent, mit a sors és idő összezúzott.

X.

Az Akadémia ülései 1944-ben.

Az I. osztály:

Január 10. *György Lajos* r. t.: Az első magyar anekdótagyűjtemény. (Székfoglaló.) Február 7. *Eckhardt Sándor* l. t.: Magyar szónokképzés a XVI. századi Strassburgban. — Március 6. *Koltay-Kastner Jenő* l. t.: A magyar irodalmi barokk. (Székfoglaló.) — Április 3. *Alszeghy Zsolt* l. t.: Herczeg Ferenc pályája. — Október 9. *Pais Dezső* r. t., osztályelnök: A *hat* ige és a *-hat*, *-het* képző.

A II. osztály.

Január 17. *Heller Erik* l. t.: A szubjektivizmus és objektivizmus a büntetőjogban. (Székfoglaló.) — Február 14. *Navratil Akos* r. t.: A nemzeti vagyon sorsa a háborúban. — Március 13. *Molnár Kálmán* l. t.: A magyar király törvény-kihirdetési joga történeti kialakulásában. (Székfoglaló.) — Október 16. *Mályusz Elemér* r. t.: Thuróczy János.

A III. osztály.

Január 24. *Sófalvi Illyés Géza* r. t.: A retentioból származó vese-insufficienciáról. (Székfoglaló.) *Erdey-Grúz Tibor* l. t.: Potenciál-meghatározó folyamatok fém és oldat határán. (Székfoglaló.) *Orsós Ferenc* r. t.: Subendocardialis emphysema. *Csiki Ernő* l. t.: A Radnai-hegység bogárfaunája. *Varga Lajos* l. t.: Adatok a Kis-Balaton limnológiájához és mikroszkopikus élővilágának ismeretéhez. *Szarvas Pál* és *G. Sugár Erzsébet* vendégek: A bórsav-borkősav komplex forgatóképességi diszperziójáról és disszociációs állandójáról. Bemutatja *Gróh Gyula* r. t. *Szarvas Pál* vendég: Az alfa-oxi-normál valeriánsav és alfa-oxi normál kapronsav forgatóképességi diszperziója és konfigurációja. Bemutatja *Gróh Gyula* r. t. — Február 21. *Orsós Ferenc* r. t.: A szövetközi hörg- és légeső-emphysema. *Vitális István* l. t.: Három új különleges szénükről. *Varga Lajos* l. t.: Új és ritka Rotatoriák a Kis-Balatonból. *Egyed László* vendég: Felszínalatti geológiai szerkezetek értelmezése a torzióingamérések alapján. Bemutatja *Rybár István* r. t. *Kántás Károly* vendég: Kőzetek mágneses szuszceptibilitásának meghatározása elektromos rezgőkörben. Bemutatja *Rybár István* r. t. — Március 20. *Rybár István* r. t.: Hővezetés ritkított gázokban: I. A

hőmérsékleteloszlás a gáztérben. (Székfoglaló.) *Gyulai Zoltán* l. t. és *Thomka Pál* vendég: Az Ohm-törvénytől való eltérés additív festésű alkali-halogén kristályok elektromos vezetésénél. *Tokody László* l. t.: A monoklin hessitről. — Április 24. *Jávorka Sándor* r. t.: A magyar praenoricium. (Székfoglaló.) *Fekete Zoltán* l. t.: Egykorú tölgyeseink növekvése és összetétele. (Székfoglaló.) *Orsós Ferenc* r. t.: A pete elsődleges beágyazódása a méh nyakcsatornájában. *Strausz László* vendég: Cerithium-tanulmányok. Bemutatja *Vendl Aladár* r. t., másodelnök. — Május 22. *Marek József* ig. és t. t., *Wellmann Oszkár* † r. t. és *Urbányi László* vendég: Fiatal növényevő állat anyagforgalma a fejlődése folyamán módosuló természetes, továbbá mész-, ill. foszforfeleslegekkel kiegészített táplálkozás esetén. *Marek József* ig. és t. t., *Wellmann Oszkár* † r. t. és *Urbányi László* vendég: Egyoldalúan mész-, ill. foszfordús táplálkozás befolyása a házinyúl anyagforgalmára. *Orsós Ferenc* r. t.: A peritonitises béltágulás geometriai szemlélete. *Orsós Ferenc* r. t.: A méh hüvelyi részének morfológiájához. *Balogh Ernő* l. t.: Denevérek magasságtűrő képessége. *Balogh Ernő* l. t.: Öntermelődésű szövetmérgek alapvető szerepe a rák keletkezésében. *Teöreök László* vendég: A humuszanyagok vizsgálata acetilbromiddal. Bemutatja *Doby Géza* l. t. *Rédei László* vendég: A harmad- és negyedfokú egyenlet megoldása véges testekben. Bemutatja *Kerekjártó Béla* l. t. — Junius 26. *Orsós Ferenc* r. t.: Adatok a koponyavarratok rendellenességeihez. *Buzágh Aladár* l. t. és *Szőnyi Jolán* vendég: Oldatok felszíni hártványainak keletkezéséről és szilárdságáról. *Buzágh Aladár* l. t. és *Kugler Elvira* vendég: Elektrolitek befolyása a bentonithártványk szilárdságára. *Varga Lajos* l. t.: Rotatoriák a Hóvárról. *Mócsy János* l. t.: Kísérleti eredmények parazitaellenes szerekekkel. (I.) *Balogh Ernő* l. t.: Az agyfüggelék sejt működéseinek módosulása tetanuszos mérgeződéskor. *Balogh Ernő* l. t.: A Schneider—Noëll-féle repüléséletteni jelenség kísérleti megvilágításban. *Stohl Gábor* vendég: Histophysiologiai vizsgálatok a házi veréb nemi szervein. Bemutatja *Zimmermann Agoston* t. t. *Teöreök László* vendég: A humuszanyagok vizsgálata acetilbromiddal. Bemutatja *Doby Géza* l. t. *Farkas Károly* vendég: Féregnyúlványlob előidézése patkányokon. Bemutatja *Balogh Ernő* l. t. *Szabady Géza* vendég: Az amyloidos lerakódás változatainak fiziko-kémiai értelmezhetősége. Bemutatja *Balogh Ernő* l. t. *Romhányi György* vendég: Határhártványk és rostelemek submikroszkopos felépülésének kórszövet-tani jelentősége. Bemutatja *Balogh Ernő* l. t. — Október 23. *Zimmermann Agoston* t. t.: A musculus interflexoriusról. *Orsós Ferenc* r. t.: A

vagina morfológiája. *Balogh Ernő* l. t.: Öntermelődesű szövet-mérgek kísérletileg igazolható szerepe az eklampsia válfajainak kibontakozásában. *Szökefalvi Nagy Gyula* l. t.: Bizonyos valós függvények képzetes helyeiről.

Összes ülések:

Január 31. *Csiki Ernő* l. t.: Horváth Géza t. tag emlékezete. — Február 28. *Vendl Aladár* r. t., másodelnök: A budapesti melegforrások. — Március 27. *Pekár Dezső* l. t.: Báró Eötvös Lóránt halálának negyedszázados évfordulójára. — Október 30. *Rédey Tivadar* l. t.: Jelentés a Vojnits-jutalomról. *Petrovics Elek* l. t.: Munkácsy Mihály. (Születésének százéves fordulója alkalmából.)

1945-ben.

Az I. osztály:

Szeptember 17. *Alszeghy Zsolt* l. t.: A magyar XVIII. század. — Október 15. *Ligeti Lajos* l. t.: Egy ismeretlen altaji nyelv ismeretlen írása. — November 5. *Fokos Dávid* l. t.: Nyelvrokonság bizonyításának lehetősége mondattani alapon. (Székfoglaló.) *Zsirai Miklós* r. t.: Reguly osztják nyelvi hagyatéka. (Székfoglaló.) — December 3. *Eckhardt Sándor* l. t.: Emlékezés Paul Valéryről. *Beke Ödön* l. t.: Szókinés és néphagyomány. (Székfoglaló.)

A II. osztály:

Október 22. *Alföldi András* r. t.: Az utolsó nagy pannon császár. (Székfoglaló.) November 12. *Horváth Barna* l. t.: Az angol politikai bölcselet. (Székfoglaló.)

A III. osztály.

Október 1. *Maucha Rezső* l. t.: Újabb szempontok a vizek termelőképességének megállapításához. (Székfoglaló.) *Gyulai Zoltán* l. t.: Újabb adalékok a kristályok növekedésének ismeretéhez. — Október 29. *Jáky József* l. t.: Tévedések a földnyomáselméletben. (Székfoglaló.) *Cotel Ernő* l. t.: A nyersvasgyártó nagyolvasztó alakjának fejlődése. (Székfoglaló.) *Moesz Gusztáv* l. t.: A Kárpát-medence üszöggombái. (Székfoglaló.) *Csiki Ernő* l. t.: A Kárpát-medence bogárfaunája. — November 19. *Beznák Aladár* l. t.: Albino patkányok növekedése, élelem- és vízfogyasztása különböző zsirtartalmú étrendeken nyugalom-

ban és kényszerű testi munka alatt. (Székfoglaló.) *Náray-Szabó István* l. t.: Az izomorfia határaitól. (Székfoglaló.) — December 17. *Haynal Imre* l. t.: Adatok a Banti-kór kérdéséhez. (Székfoglaló.) *Vargha László*, *Ramonczay Jenő* és *Bite Pál* vendégek: Vizsgálatok a furan-vegyületek köréből. Bemutatja *Zemplén Géza* r. t., osztályelnök.

Összes ülések:

Október 8. *Németh Gyula* ig. és r. t.: A magyar tudományos kutatás jellemző vonásaihoz. — November 26. *Szladits Károly* r. t.: Zsögöd-Grosschmid Béni a magyar jogtudomány szabadságharcosa.

1946-ban.

Az I. osztály:

Január 7. *Marót Károly* l. t.: A görög közköltészet és Homeros. (Székfoglaló.) — Február 4. *Rédey Tivadar* l. t.: Az öncélú színház útvesztőjében. — Március 4. *Brisits Frigyes* l. t.: Egy fejezet Vörösmarty életéből. — Április 1. *Turóczy-Trostler József* l. t.: A magyar irodalom európai funkciója. (Székfoglaló.) — Május 6. *Németh Gyula* ig. és r. t.: Kun László király nyögérei. — Június 3. *Kniezsa István* l. t.: Az Árpád-kori magyar személynévek rendszere.

A II. osztály:

Január 14. *Balla Antal* l. t.: Az angol munkásmozgalom. (Székfoglaló.) — Február 11. *Varga István* l. t.: A közgazdaságtan és a gazdasági földrajz viszonya. (Székfoglaló.) — Március 11. *Szászy István* l. t.: A renvoi problémája az angol bírói gyakorlatban (kísérelt egy új elmélet felállítására). (Székfoglaló.) *Darvas István* vendég: A budai alagút ismeretlen első tervezői és tervei. — Április 8. *Szemere Samu* l. t.: Ráhatás a filozófiában. (Székfoglaló.) — Május 13. *Supka Géza* l. t.: Rasdi. Adatok a népvándorláskori buddhizmus történetéhez. (Székfoglaló.) — Június 17. *Bolgár Elek* t. t.: Diplomácia a két világháború közt.

A III. osztály.

Január 21. *Tokody László* l. t.: Egy geokémiai szabály és alkalmazása. *Maucha Rezső* l. t.: A halastavak népesítésének elméleti alapjai. — Február 18. *Tokody László* l. t.: Wurtzit

Felsőbányáról. *Tokody László* l. t.: Egy új ásvány Felsőbányáról. *Jendrassik Loránd* és *Gelei Gábor* vendégek: Az agyi ideg ingerület áttevődésének módjáról. Bemutatja *Issekutz Béla* r. t. — Március 18. *Pattantyus Abrahám Géza* l. t.: Csillapított lengések energetikai jellemzői. (Székfoglaló.) *Jendrassik Loránd* és *Gelei Gábor* vendégek: Az agyi ideg ingerület áttevődésének módjáról. Bemutatja *Belák Sándor* l. t. *Cotel Ernő* l. t.: A hengerelt acélrúd szélesedésének kiszámítása. *Zimmermann Gusztáv* vendég: Újabb adatok a Douglas-féle redő összehasonlító anatómiájához. Bemutatja *Zimmermann Agoston* t. t. *Erdey-Grúz Tibor* l. t.: Diffúzió okozta koncentráció-különbségekről (Hunyár Andor, Pogány Éva és Váli Alajos kísérletei alapján.) *Erdey-Grúz Tibor* l. t. és *Hunyár Andor* vendég: Közös oldatban levő két komponens diffúziójának egy speciális esetéről. — Április 15. *Plank Jenő* l. t.: A cérium koloriméteres meghatározása színes ionok mellett. (Székfoglaló.) *Szentpétery Zsigmond* l. t.: A Szinvaszoros eruptívumainak általános jellemzése. *Erdey-Grúz Tibor* l. t.: Diffúzió okozta koncentráció-különbségekről. (Hunyár Andor, Pogány Éva és Váli Alajos kísérletei alapján.) *Erdey-Grúz Tibor* l. t. és *Hunyár Andor* vendég: Közös oldatban levő két komponens diffúziójának egy speciális esetéről. — Május 20. *Abrahám Ambrus* l. t.: Receptorok a vér edények falában. (Székfoglaló.) *Jáky József* l. t.: A szilárdságtan új tételeiről. I. Burkoló görbe és csúszó lap. *Császár Elemér* l. t.: A légysugaras Röntgen-gyógykezelés fizikai alapelvei.

Összes ülések:

Január 28. *Szinnyei Ferenc* r. t.: Badies Ferenc t. tag emlékezete. Felolvassa *Alszeghy Zsolt* l. t. — Február 25. *Prohászka Lajos*: Shaftesbury humanizmusa. — Április 29. *Förster Aurél* r. t.: Némethy Géza emlékezete. — Május 27. *Bruckner Győző* l. t.: Ballagi Aladár emlékezete.

XII.

A M. Tud. Akadémia halottjai.

1944.

Fest Sándor l. t. december 30.
 Hoór-Tempis Móric r. t. január 29.
 Illyés József r. t. január 19.
 Illyefalvi Lajos l. t. április 10.
 Korányi Sándor ig. és t. t. április 12.
 Magyary-Kossa Gyula l. t. június 21.
 Mauthner Nándor l. t. május 21.
 Redlich Oszwald k. t. január 20.
 Steiner Lajos l. t. április 2.
 Szabó Zoltán r. t. május 18.
 Wálder Gyula l. t. június 10.
 Zichy János ig. t. január 6.

1945.

Bartók Béla r. t. szeptember 26.
Csengery János Ferenc t. t. április 21.
 Fellner Frigyes r. t.
 Földes Béla t. t.
 Gombocz Endre l. t. január 16.
 Gyalókay Jenő r. t.
 Heinlein István l. t. február 23.
 Hüttl Dezső l. t. július 11.
 Jakabházy Zsigmond l. t. július 5.
 Kerecsényi Dezső l. t. március 25.
 Konek Frigyes l. t.
 Kunos Ignác l. t.
 Mahler Ede l. t. június 29.
 Mágócsy-Dietz Sándor t. t. február 27.
 Mikola Sándor r. t. október 1.
 Ortway Rudolf l. t. január 2.
 Petrovics Elek t. t. július 20.
 Rohringer Sándor r. t. május 4.
 Serédi Jusztinián ig. és t. t. március 29.
 Solymossy Sándor r. t.
 Tompa Ferenc l. t. február 9.

Varju Elemér l. t.
 Vikár Béla l. t. szeptember 22.
 Visky Károly l. t. szeptember 5.

1946.

~~Beke Manó l. t.~~
 Györke József l. t. szeptember 11.
 Hodinka Antal r. t. július 15.
 Horger Antal l. t. április 14.
 Kenéz Béla l. t. április 1.
 Kerékjártó Béla r. t. május 26.
 Madzsar Imre r. t. augusztus 3.
~~Neuber Ede r. t. február 3.~~
 Pivány Jenő k. t. január 8.
 Sebestyén Gyula l. t. február 12.

A M. Tud. Akadémia újabb kiadványai.

(Az előző jegyzéket l. Akad. Ért. LIII. köt. 379. l.)

- Akadémiai Értesítő.* Szerkeszti Voinovich Géza. LIII. köt. 477. füz. 1943. 297—384 l.
- Magyar Tudományos Akadémiai *Almanach* 1943-ra. 1944. 299 l.
- Archeologiai Értesítő.* A M. Tud. Akadémia arch. biz. és az Orsz. M. Régészeti és Műv. tört. Társ. közlönye 1943. III. folyam. IV. köt. 1—2. füz. XIII, 200 l. + XXII. tábla.
III. folyam V—VI. k. 1945. 311 l. + XCVII tábla.
- Balassa-kódex.* Bevezetéssel és jegyzetekkel közléteszi Varjas Béla. 1944. XXXIV + 196 l.
- Chappuis P. A.: A Kőrös és a Szamos talajvízfaunája.* (A Mat. és Term. tud. közl. XL. k. 2. sz.) 1944. 41 l.
- Csiki Ernő:* Horváth Géza t. tag emlékezete (Emlékb. XXIV. köt. 8. sz.) 1944. 48 l.
- Eckhardt Sándor:* Magyar szónokképzés a XVI. századi Strasszбургban. (Ért. a nyelv- és széptud. kör. XXVI. köt. 5. sz.) 55 l.
- Emlékbeszédek* XXIV. köt. 5. sz.: Szladits Károly: Keveházi Kováts Gyula r. tag emlékezete. 1944. 21 l.
XXIV. köt. 6. sz.: Manninger Rezső: Hutyra Ferenc t. tag emlékezete. 1944. 24 l.
XXIV. köt. 8. sz. Csiki Ernő: Horváth Géza t. tag emlékezete. 1944. 48 l.
- Ertekezések a filozófia és társadalomtudományok köréből.* VI. köt. 2. sz.: Tomesányi Móric: Közjog — magánjog. 1944. 29 l.
- Ertekezések a nemzetgazdaságtan és statisztika köréből.* I. köt. X. f.: Navratil Ákos: A nemzeti vagyon sorsa a háborúban. 68 l. 1945.
- Ertekezések a nyelv- és széptudományok köréből.* XXVI. k. 6. sz.: Zsigmond Ferenc: Orosz hatások irodalmunkban. 1945. 78 l.
XXVI. k. 7. sz.: Láng Nándor: Egy pannóniai fölliratról. 1946. 22 l.
- Ertekezések a történettudomány köréből.* XXVI. k. 3. sz.: Mályusz Elemér: Thuróczy János krónikája. 1944. 83 l.
- Galamb Sándor:* A magyar dráma története. 1867-től 1896-ig. II. köt. 1944. 372 l.
- ifj. Gerő László:* A római Santo Stefano rotondo. A magyarok nemzeti temploma. A Római M. Tört. Intézet Bizottsága kiadv. 1944. 120 lap, képekkel.

- Guary-kódex.* Bevezetéssel ellátva hasonmásban közzéteszi Szabó Dénes. 1944. (Codices Hungarici III. köt.) 134 l.
- Hadtörténelmi Közlemények.* Szerkeszti Gyalóky Jenő. XLIV. évf. 3—4. füz. 1943. 115—214 l.
- Ila Bálint:* Gömör megye. III. köt. (Magyarország és nemzetiség, tanulmányok a magyar népiségtörténet köréből I. sor. 2. sz.) 1946. 355 l.
- Irodalomtörténeti Közlemények.* Szerkeszti Kéký Lajos. LIII. évf. 3. füz. 1943. 193—288 l.
- LIII. évf. 4. füz. 1943. 289—356 l. és tartalom I—XII. l.
- LIV—LV. évf. 2. bef. füzet. 1944—45. X + 231 l.
- Kerékjártó Béla:* A geometria alapjairól. Projektív geometria. 1944. 613 l.
- Közgazdasági Szemle.* Szerkeszti Heller Farkas. LXVII. évf. 86. köt. 4, 5, 6—7, 8—9, 10, 11—12. sz. 261—1145 l.
- LXVIII. évf. 87. köt. 1—2. sz. 1—140 l. 1944.
3. sz. 141—264 l.
- 4—5. sz. 265—384 l.
- Láng Nándor:* Egy pannóniai föliratról. (Ért. a nyelv- és széptud. kör. XXVI. k. 7. sz.) 1946. 22 l.
- Magyar Etymologiai Szótár.* Írta Melich János XVII. füzet 1944. 962—1159 l.
- Magyarosan.* Nyelvművelő folyóirat. Szinnyei Ferenc közreműködésével szerkeszti Putnoky Imre. 1944. XIII. évf. 1. füz. 1—32. l.
2. füz. 34—64. l.
3. füz. 65—88 l.
4. füz. 89—104 l.
- Magyarország természetrajza.* I. Állattani rész. Soós Lajos: A Kárpát-medence mollusca-faunája. 1944. 478 l. és XXX. tábla, 22 szövegközi kép.
- Matematikai és Természettudományi Értesítő.* Szerkeszti: Mauritz Béla. LXI. köt. III. rész. 1942. VIII + 755—1130 l. és 4 tábla
- LXII. köt. I. rész. 1943. 1—133 l. és 3 tábla.
- LXII. köt. II. rész. 1945. 335—647 l.
- Matematikai és Természettudományi Közlemények.* XL. köt. 2. sz.: Chapuis P. A.: A Körös és Szamos talajvízfaunája. 1944. 41 l.
- Mályusz Elemér:* Thuróczy János krónikája. (Ért. a tört. tud. kör. XXVI. k. 3. sz.) 1944. 63 l.
- Monumenta Hungariae Historica.* I. Okmánytár 41. köt. Veress Endre: Carillo Alfonz levelezése és iratai (1591—1618) II. köt. 1944. LXIV + 488 l.
- Navratil Akos:* A nemzeti vagyon sorsa a háborúban. (Ért. a nemzetgazdaságtan és statisztika köréből. I. k. X.) 68 l. 1945.
- Osztyák hőseinek.* Reguly A. és Pápay J. hagyatéka I. köt. Közzéteszi Zsirai Miklós. 1944. 487 l.
- Soós Lajos:* A Kárpát-medence mollusca-faunája. (Magyarország természetrajza I. Állattani rész.) 1944. 748 l. XXX. tábla fényképfelvétellel és 22 szövegközi képpel.
- Szladits Károly:* Keveházi Kováts Gyula r. tag emlékezete. (Emlékbeszédék XXIV. k. 5. sz.) 1944. 21 l.

- Tokody László*: Kristálytani vizsgálatok magyarországi piriteken. (Mat. és Term. tud. Közl. XL. köt. I. sz.) 1944. 34 l.
- Tomcsányi Móric*: Közjog — magánjog. (Ért. a fil. és társ. tud. kör. VI. köt. 2. sz.) 1944. 29 l.
- Veress Endre*: Carillo Alfonz levelezése és iratai 1591—1618. II. köt. (Mon. Hung. Hist. I. o. Okmánytár 41. köt.) LXIV + 488 l. 1944.
- Zsigmond Ferenc*: Orosz hatások irodalmunkban. (Ért. a nyelv- és szép-tud. kör. XXVI. k. 6. sz.) 1945. 78 l.
-

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
Abay Gyula 1944-ben a Chorin-jutalmat nyerte — — — — —	10
A M. Tud. Akadémia alapszabályainak módosítása — — —	13, 17, 32
anyagi veszteségei — — — — —	6
belső tagjai — — — — —	1
egyres tagjainak kizárása — — — — —	17, 18
halottjai 1944—46. években — — — — —	39—40
új kiadványai — — — — —	41
könyvjutalmai — — — — —	32
munkássága — — — — —	30, 31
nagygyűlése — — — — —	9—16
palotáját ért károk — — — — —	6
tanítói jutalmai — — — — —	32
ülései 1944—46. években — — — — —	34—38
ünnepélyes közütlése — — — — —	27
<u>Bajcsy-Zsilinszky Endre nyerte az 1945. évi Kónyi Manó jutalmat — — —</u>	<u>32</u>
<u>Bartók Béla nyerte az 1945. évi Weiss Fülöp-jutalmat — — — — —</u>	<u>32</u>
<u>Barczy Géza nyerte az 1944. évi Kornfeld-jutalmat — — — — —</u>	<u>10</u>
Berkovics Ilona az 1946. évi Wellisch-jutalom nyertese — — — — —	32
<u>Békésy György az 1946. évi Marczibányi-jutalom nyertese — — — — —</u>	<u>32</u>
Chorin Ferenc-jutalom odaitélése — — — — —	10
Csók István nyerte a MÁK Berzeviczy-jutalmát 1946-ban — — — — —	32
Deseő Dezső a Lipótvárosi Casino biológiai jutalmának nyertese 1945-ben	11
<u>Eckhardt Sándor nyerte az 1945. évi Kornfeld-jutalmat — — — — —</u>	<u>32</u>
Az együttesen kézelt adományokból és hagyományokból létesített jutu- lom odaitélése — — — — —	11
Elnöki tisztségre jelölés — — — — —	23
Elnökválasztás 1945-ben — — — — —	7
1946-ban — — — — —	23
Főtitkárválasztás — — — — —	8, 24
Főtitkári jelentés — — — — —	30—33
Gyóni Mátyás nyerte az 1944/45. évi Sámuel-Kölber-jutalmat — — — — —	10
<u>Hajnal Imre javaslata a csehszlovákiai magyarüldözés tárgyában — — —</u>	<u>26</u>
Hajnal István osztálytitkárrá választása 1946-ban — — — — —	24
nyerte az 1944/45. évi Kőrössy Flóra-jutalmat — — — — —	10
Heller Farkas nyerte az 1944/45. évi MÁK Berzeviczy-jutalmat — — — — —	10
Ideiglenes elnök választása 1945-ben — — — — —	6

	Oldal
Az Igazgató Tanács tagjai — — — — —	1
hatásköre — — — — —	21—22
Ulyés Gyula nyerte az 1946. évi Weiss Fülöp-jutalmat — — — — —	32
Jáky József nyerte az 1945. évi Marczibányi-jutalmat — — — — —	32
A Kereskedelmi és Iparkamara 1944. évi jutalmának odaitélése — — — — —	10
Kodály Zoltán beszéde az ünnepélyes közülesen — — — — —	27—29
elnökké választása 1946-ban — — — — —	23
A Kónyi Manó-jutalom odaitélése 1945-ben — — — — —	32
Kornis Gyula ideiglenes elnökké választása 1945-ben — — — — —	6
elnökké választása 1945-ben — — — — —	7
lemondása — — — — —	18
Kornfeld Zsigmond-jutalom odaitélése — — — — —	10, 32
Kosztolányi Dezső hátrahagyott művei nyerték az 1945. évi Kőrössy Flóra-jutalmat — — — — —	32
Kőrössy Flóra-jutalom odaitélése — — — — —	10, 32
Kültagok választása — — — — —	33
Lipótvárosi Casino biológiai jutalma 1944/45-ben — — — — —	11
Lovas Rózsa nyerte az 1946. évi Sámuel-Kölber-jutalmat — — — — —	32
Lukinich Imre osztálytitkárrá választása 1945-ben — — — — —	9
Macartney Carlile kultaggá választása — — — — —	33
Makkai László nyerte az 1946. évi Kőrössy Flóra-jutalmat — — — — —	32
Marczibányi-jutalom 1944—46. évben — — — — —	10, 32
Mauritz Béla osztálytitkárrá választása 1945-ben — — — — —	10
MÁK Berzeviczy-jutalma 1944—46. évben — — — — —	10, 32
Másodelnöki tisztségre jelölés — — — — —	23
Másodelnökválasztás 1945-ben — — — — —	7
1946-ban — — — — —	23—24
Medgyesy Ferenc nyerte az 1944/45. évi Weiss Fülöp-jutalmat — — — — —	10
Melich János főkönyvtárnok beadványa — — — — —	11—12
Molnár Kálmán-jutalomról — — — — —	10
Moór Gyula osztályelnökké választása 1945-ben — — — — —	9
elnökhelyettségé választása 1945-ben — — — — —	18
osztályelnökké választása 1946-ban — — — — —	24
Nagyjutalom 1944—46. évben — — — — —	6, 10, 32
Neubauer Gyula (l. Abay Gyula) — — — — —	10
Németh Gyula osztálytitkárrá választása 1945-ben — — — — —	9
1946-ban — — — — —	24
Osztályelnökválasztás — — — — —	9, 24
Osztálytanácsok alakítása — — — — —	20, 24
Osztálytitkárok választása — — — — —	9
-ának módosítása — — — — —	21
Pais Dezső osztályelnökké választása — — — — —	9, 24
Papp Simon nyerte az 1945. évi MÁK Berzeviczy-jutalmat — — — — —	32
Riesz Frigyes nyerte az 1945. évi nagyjutalmat — — — — —	32
Rozlozsnik Pál nyerte az 1944/45. évi Marczibányi-jutalmat — — — — —	10
Sámuel-Kölber-jutalom odaitélése — — — — —	10, 32
Schwartz András Bertalan kultaggá választása — — — — —	33
Schweng Loránt nyerte az 1946. évi Serbán-jutalmat — — — — —	32

	Oldal
Serbán János-jutalom — — — — —	32
Soós Lajos nyerte az 1944/45. évi nagyjutalmat — — — — —	10
Szent-Györgyi Albert másodelnökké választása 1946-ban — — — — —	20, 24
nyerte az 1946. évi nagyjutalmat — — — — —	32
Tagválasztó nagygyűlés — — — — —	13
Theiss Ede nyerte a Ker. és Iparkamara 1944/45. évi jutalmát — — — — —	10
Tisztviselők lemondása — — — — —	11
Tokody László nyerte az együttesen kezelt adományokból létesített 1944/45. évi jutalmat — — — — —	11
Új kültagjaink — — — — —	33
Új osztályok (III. és IV.) alakítása — — — — —	19
Vendl Aladár másodelnökké választása 1945-ben — — — — —	7
lemondása — — — — —	18
Weiss Fülöp-jutalom odaítélése — — — — —	10, 32
Wellisch Alfréd-jutalom odaítélése — — — — —	32
Wodianer Albert tanítói jutalom odaítélése — — — — —	32
Zemplén Géza osztályelnökké választása 1945-ben — — — — —	9

3659

